STRIP KIOSK

nr 15

oktober 2023

De Vlaamse KRANTENOORLOG

DE KONING DRINKT

een fresco van MARC SLEEN

STRIP Reclame blaadjes Deel 3

BIMBO & JEEP

Merkwaardige STRANDEMMERTJES

ROBBEDOES Promotiemateriaal

MAURICE TILLIEUX

't Vlaams Stripcentrum

49€

Verschijnt in September 2023!

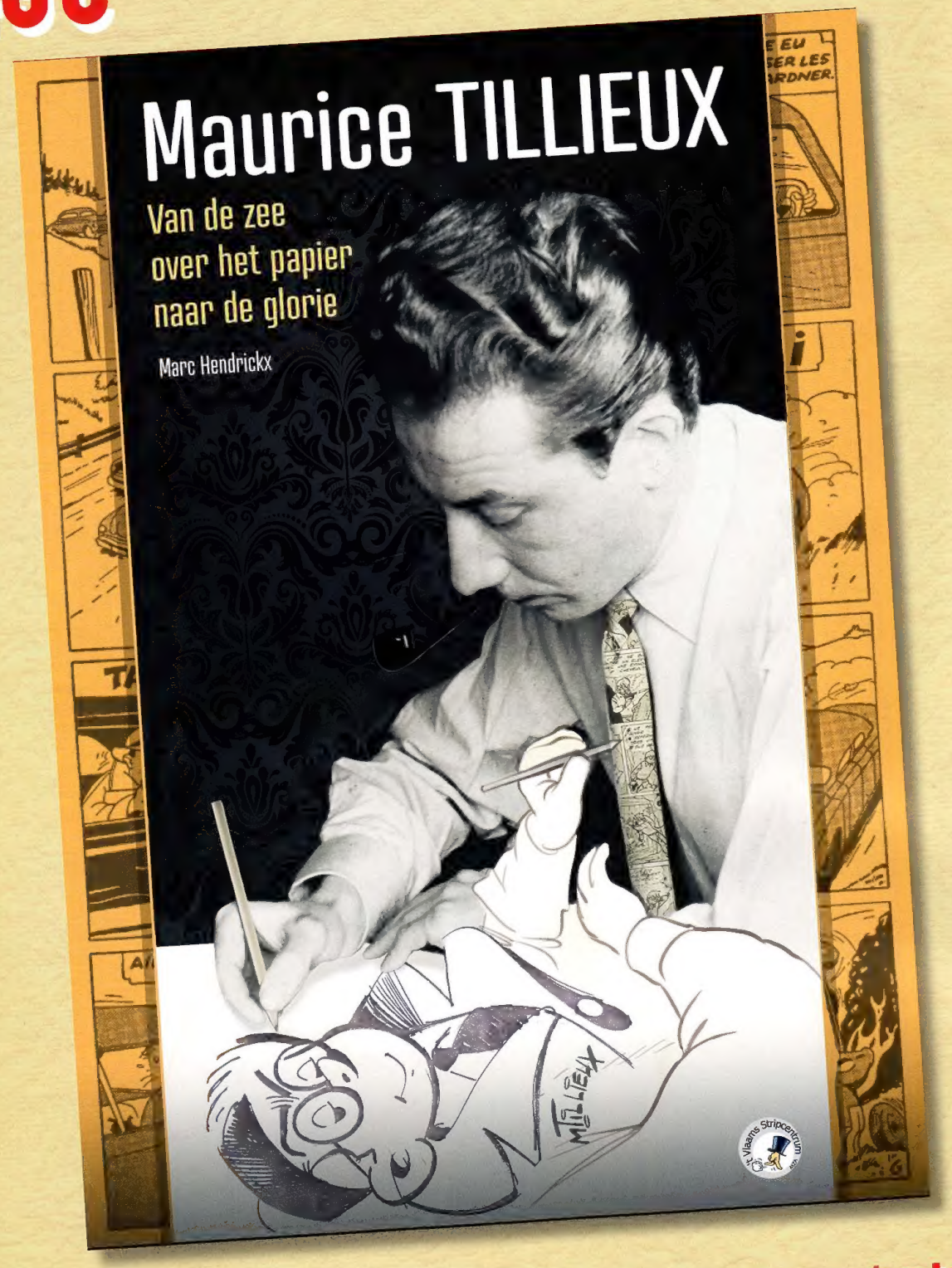

Meer dan 240 pagina's fantastische lectuur!

't Vlaams Stripcentrum

Een uitgave van
't Vlaams Stripcentrum

Alle informatie op de website:
www.vlaamsstripcentrum.be

STRIP KIOSK

STRIPKIOSK
Nummer 15
Oktober 2023

HOOFDREDACTIE
Peter Van Hooydonck

WERKTEN BOVENDIEN MEE AAN DIT NUMMER
Marc de Lint
Marc Hendrickx
Yves Kerremans
Philippe Mouvet
Michael van Hartskamp

OPMAAK
Sem Laerenbergh

OMSLAG
Fragment uit Heroic-album door Maurice Tillieux

AUTEURSRECHTEN
Afbeeldingen Marc Sleen
© Stichting Marc Sleen
www.marc-sleen.be
Afbeeldingen Willy Vandersteen
Copyright © Standaard uitgeverij en de Erven Vandersteen
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke en schriftelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Frank Bogaerts
Gaspar Verreyckenstraat 6,
2610 Wilrijk

OPLAGE
500 exemplaren

WWW.VLAAMSSTRIPCENTRUM.BE
info@vlaamsstripcentrum.be

Na 15 nummers in 5 jaar tijd kijken we al eens tevreden terug in de tijd, net alsof we dat nog niet genoeg doen. Het doet ons plezier dat er toch nog voldoende belangstelling blijft voor de traditionele Europese strip die onze jeugd zo heeft gekleurd. Genoeg belangstelling alvast om een blad als *StripKiosk* net voldoende rendabel te houden dat het kan blijven verschijnen. Dus ook een dankwoordje aan onze trouwe abonnees die het initiatief blijven steunen.

We duiken nu met veel *grinta* in het laatste nummer van de vijfde jaargang. In dit nummer de vervolgen van onze series over de geschiedenis van de oudste Suske en Wiske-verhalen, en de reclame-stripblaadjes die schier ontelbaar waren in de jaren '50 en '60. Veel aandacht ook voor Maurice Tillieux, die de eer krijgt een heus theaterstuk over zijn leven te zien spelen. 't Vlaams Stripcentrum brengt tegelijkertijd het overzichtsboek van Tillieux op de markt, geschreven door Marc Hendrickx. Enkele artikels in de marge vervolledigen het beeld van deze cultauteur: zijn eerste sporen in de bladen *Bimbo* en *Jeep*, en de charmante metalen strandemmertjes van zijn hand die we afgelopen zomer net op tijd uit de handen van spelende kinderen konden rukken.

Verder weer een staaltje van de speurzin van Yves Kerremans die een oude muurschildering van Marc Sleen ontleedde. Een nieuwe lading aantrekkelijk Robbedoes-materiaal mocht natuurlijk ook niet ontbreken.

Doe er je te goed aan!

En voor ik het vergeet, hieronder vind je de instructies om in te schrijven voor de zesde jaargang van *StripKiosk*. Zeker doen!

Peter Van Hooydonck
Hoofdredacteur

HOE KAN IK MIJN ABONNEMENT VERNIEUWEN?

Een jaargang van StripKiosk loopt telkens van oktober tot oktober. Rond dezelfde tijd van onze Wilrijkse Stripdagen. Je kan op verschillende manieren je abonnement verlengen:

1. **Handmatig via onze website en je account.** Iedereen die een abonnement heeft, heeft een account op de website, deze account is gelinkt aan het e-mailadres dat je hebt opgegeven de eerste keer dat je lid bent geworden. *Je ontvangt een mail met een knopje waar je naar de site wordt geleid om te betalen*
2. **Via domiciliëring via onze website.** Je ontvangt een mail met een herinnering dat je abonnement wordt geïncasseerd. Wanneer dat is gebeurd, loopt je abonnement gewoon door.
3. **Tijdens de Wilrijkse Stripdagen.** Op de stand van de Wilrijkse Stripdagen kan je je abonnement opnieuw verlengen.
4. **Via overschrijving naar onze betaalpartner.** Heb je geen e-mailadres dan ontvang je bij je laatste StripKiosk een overschrijvingsformulier om jeabonnement te verlengen. Door gebruik te maken van de gestructureerde mededeling zal jeabonnement automatisch verlengd worden.

De Vlaamse KRANTENOORLOG

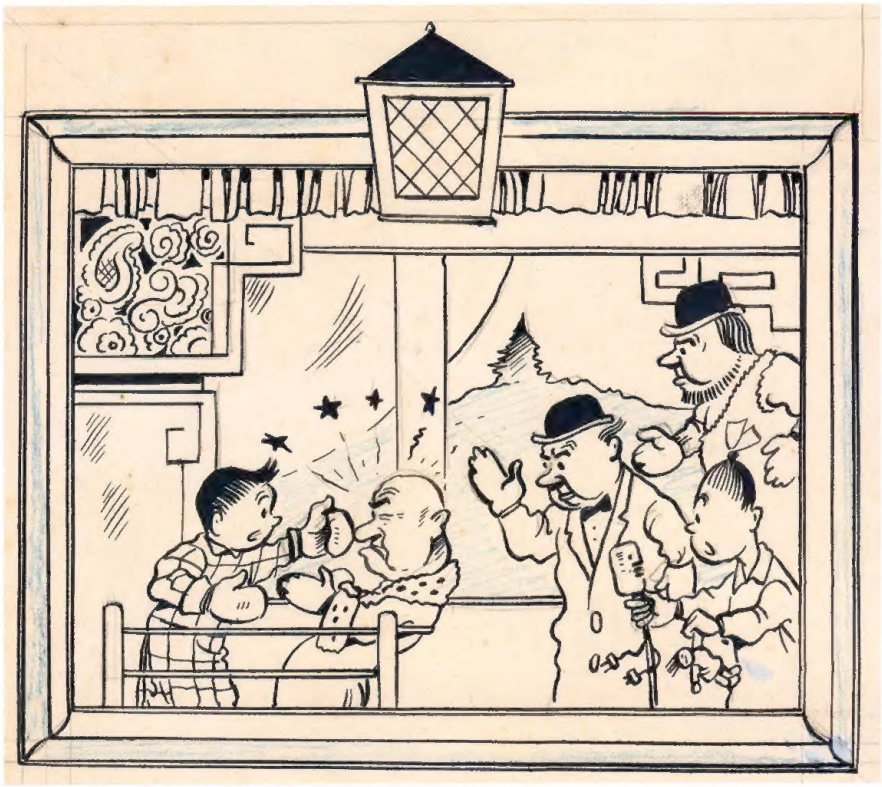

Originele tekening van een illustratie die in 1949 verscheen in Ons Volkske

Om de geschiedenis van de Suske en Wiske-strip in de jaren '40 goed te kunnen begrijpen, is het nodig een woordje te zeggen over de strijd die twee persgroepen leverden in die periode. De inzet was het lezerspubliek van Vlaams katholieke dagbladen. Er werd gemikt op de mannen, de vrouwen én de kinderen...

Door Peter Van Hooydonck

Voorjaar 1947 werd in Vlaanderen een heuse krantenoorlog uitgevochten. De ene partij was de persgroep NV De Gids, opgericht in 1944 door de West-Vlaamse industrieel Leon Bekaert (1891-1961), bekend voor zijn staaldraadproductie, en de Oost-Vlaming Tony Herbert (1902-1959), de baas van een Kortrijkse katoenfabriek. De andere partij was de groep NV De Standaard, in 1919 opgericht door de politicus Frans Van Cauwelaert (1880-1961), maar sedert 1929 in de handen van de familie Sap.

In het najaar van 1944 kreeg de Standaardgroep een publicatieverbod opgelegd van twee jaar omdat deze tijdens de bezetting een krant had uitgegeven: *Het Algemeen Nieuws*. Er werd een overeenkomst bereikt met de oprichters van De Gids dat zij de kranten en weekbladen van de Standaardgroep gedurende deze periode voor eigen rekening mochten uitgeven. Dit *gentlemen's agreement* kreeg ook de steun van de Vlaamse katholieke politici. Zo ontstond de krant *De Nieuwe Standaard* in november 1944 en volgden al snel de andere titels, zoals het populaire dagblad *Het Nieuwsblad* en het familieweekblad *Ons Volk* (vanaf december 1944) met bijvoegsel *Ons Volkske* (vanaf maart 1945). De persgroep De Gids voerde echter een heel ander redactioneel beleid waarbinnen het Vlaamse gedachtengoed geen plaats meer had. Dit was niet naar de zin van de familie Sap en na verloop van de twee jaar eisten de eigenaars van de Standaardgroep, onder impuls van de dynamische advocaat

Foto van de industrieel Leon Bekaert

Albert De Smaele (1921-2009), schoonzoon van de in 1940 overleden minister Gustaaf Sap, deze titels opnieuw op. Niet alleen de namen van de kranten werden de inzet van de strijd, maar ook de drukpersen op de Emiel Jacqmainlaan en niet in het minst het personeel. De Gids had van het succes geproefd en wilde in november 1946 een verlenging van de overeenkomst, die ze ook bekwam, zij het voor enkele maanden. Begin 1947 liep de overeenkomst ten einde en stonden beide partijen met getrokken messen tegenover elkaar.

Tony Herbert temidden zijn kunstverzameling

BELANGRIJK BERICHT

De N. V. DE GIDS werd in November 1944 opgericht, ten einde, door uitgave van dagbladen, weekbladen en tijdschriften, de Katholieke, Vlaamsche en Vaderlandsche gedachte te dienen.

Aangezien onder de huidige voorwaarden geen mogelijkheid blijkt te bestaan deze gedachte verder op onafhankelijke wijze te verdedigen in de door ons uitgegeven bladen ONDER HUN THANS GEBRUIKTE TITELS, heeft de Beheerraad van de N. V. DE GIDS besloten deze titels te wijzigen.

DE NIEUWE STANDAARD wordt DE NIEUWE GIDS
HET NIEUWSBLAD. „ HET MORGENBLAD
ONS VOLK „ DE PERISCOOP
ONS VOLKSKE „ 'T KAPOENTJE
DE SPECTATOR blijft ongewijzigd

De nieuwe schikkingen treden in voege op Maandag 4 November.

Uit De Nieuwe Standaard *van 2 november 1946. Voorbarige aankondiging dat de namen van de publicaties moeten veranderen. De keuze voor* Het Morgenblad *werd later gewijzigd in* 't Vrije Volksblad. *Ook voor* De Periscoop *werd uiteindelijk niet gekozen. De opvolger van* Ons Volk *werd* Overal

Albert De Smaele nam toen de beslissing om de mensen van De Gids uit hun gebouwen te zetten, mits een opzegperiode van drie maanden. Toen ontstond op de achtergrond een politiek steekspel en één en ander ontaardde in een juridisch geding. Uiteindelijk kreeg in maart 1947 de Standaardgroep zijn oorspronkelijke titels weer en moesten de mensen van De Gids verhuizen naar de Zandstraat in Brussel. Daar was de infrastructuur nog niet klaar en een tijdlang werden ook de kranten van De Gids nog op de persen van de Jacqmainlaan gedrukt. De Gids zag zich genoodzaakt zijn publicaties om te dopen: *De Nieuwe Standaard* werd *De Nieuwe Gids*, *Het Nieuwsblad* werd *'t Vrije Volksblad*, *Ons Volk* werd *Overal* en *Ons Volkske* werd *'t Kapoentje*. *'t Vrije Volksblad* was de populaire editie van de krantengroep, en werd gedrukt op tabloidformaat, vergelijkbaar met ons A3-formaat.

In 1947 ontstond een ware strijd om de abonnees binnen te halen en vaak werd de Suske en Wiske-strip van Vandersteen ingezet in dit duel. Voorbeelden hiervan in de artikels over *De Koning drinkt* en *Prinses Zagemeel*. Niet alleen werden de lezers van de krant aangesproken, maar de Standaardgroep voerde enkele rake maatregelen in. In de loop van 1947 kreeg elke werknemer van de Standaardgroep een premie van 10 frank voor elke nieuw aangebrachte abonnee. De activiteiten van de ledenwerving werd gecoördineerd door Edmond Grimonpont die een ploeg fanatieke propagandisten samenstelde, waarmee propaganda-chef Octaaf Willems dag in dag uit uitgekozen dorpen moest gaan bewerken. De lokkrant was meestal *Het Nieuwsblad*, veel minder *De Standaard*.

Om de uitgaven van de Standaard juridisch correct te kunnen laten verschijnen moest nog wel tijdelijk een VZW opgericht worden. Dit werd de VZW De Schakel, spreekwoordelijk het verbindingsstuk tussen de oude periode en de nieuwe periode van publicatie.

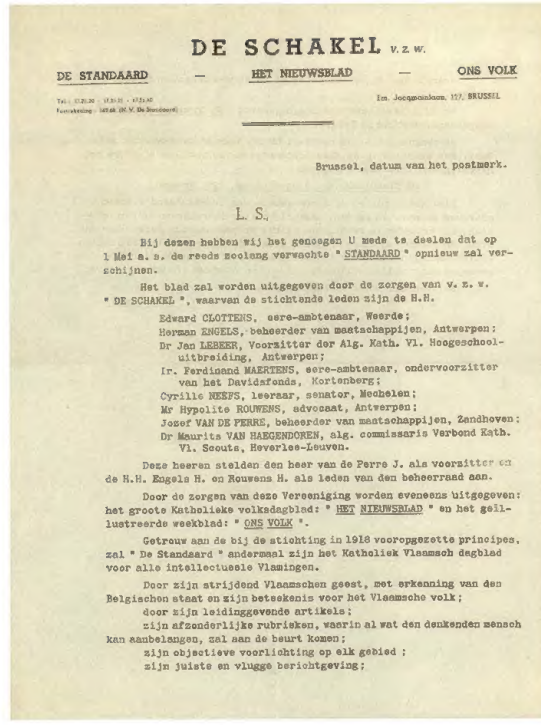

DE SCHAKEL v.z.w.

DE STANDAARD — HET NIEUWSBLAD — ONS VOLK

Im. Jacqmainlaan, 117, BRUSSEL

Brussel, datum van het postmerk.

L. S.

Bij dezen hebben wij het genoegen U mede te deelen dat op 1 Mei a. s. de reeds zoolang verwachte " STANDAARD " opnieuw zal verschijnen.

Het blad zal worden uitgegeven door de zorgen van v. z. w. " DE SCHAKEL ", waarvan de stichtende leden zijn de H.H.

Edward CLOTTENS, ere-ambtenaar, Weerde;
Herman ENGELS, beheerder van maatschappijen, Antwerpen;
Dr Jan LEBEER, Voorzitter der Alg. Kath. Vl. Hoogeschool-uitbreiding, Antwerpen;
Ir. Ferdinand MAERTENS, ere-ambtenaar, ondervoorzitter van het Davidsfonds, Kortenberg;
Cyrille MEEPS, leeraar, senator, Mechelen;
Mr Hypolite ROUWENS, advocaat, Antwerpen;
Jozef VAN DE PERRE, beheerder van maatschappijen, Zandhoven;
Dr Maurits VAN HAEGENDOREN, alg. commissaris Verbond Kath. Vl. Scouts, Heverlee-Leuven.

Deze heeren stelden den heer van de Perre J. als voorzitter en de H.H. Engels H. en Rouwens H. als leden van den beheerraad aan.

Door de zorgen van deze Vereeniging worden eveneens uitgegeven: het groote Katholieke volksdagblad: " HET NIEUWSBLAD " en het geïllustreerde weekblad: " ONS VOLK ".

Getrouw aan de bij de stichting in 1918 vooropgezette principes, zal " De Standaard " andermaal zijn het Katholiek Vlaamsch dagblad voor alle intellectueele Vlamingen.

Door zijn strijdend Vlaamschen geest, met erkenning van den Belgischen staat en zijn beteekenis voor het Vlaamsche volk;
door zijn leidinggevende artikels;
zijn afzonderlijke rubrieken, waarin al wat den denkenden mensch kan aanbelangen, zal aan de beurt komen;
zijn objectieve voorlichting op elk gebied;
zijn juiste en vlugge berichtgeving;

Rondschrijven van De Schakel, waarin het opnieuw verschijnen van De Standaard *werd aangekondigd (omstreeks april 1947)*

▾ *Eerste aflevering van De Zwarte van Mijnheer De Wit, uit* Het Nieuwsblad *van 9 april 1947*

De Zwarte van Mijnheer De Wit
1
Copyright « Het Nieuwsblad »
DE ZWARTE VAN MIJNHEER DE WIT
ZEG EENS, STIEN!
HIJ KOMT TERUG!
WABLIEFT? IS ER IETS MET UW RUG?
NEE, HIJ KOMT TERUG
WIE?
MIJNHEER DE WIT, MIJN OUDE BAAS.

De Zwarte van mijnheer De Wit

Op 2 april 1947 kon *Het Nieuwsblad* terug verschijnen. Dat is ongeveer één maand vroeger dan *De Standaard*. Er moest echter nog een en ander geregeld worden vooraleer er opnieuw Vandersteen-strips in deze krant mochten verschijnen. Daarom staken Pol Heyns (1906-1960), de hoofdredacteur van *Ons Volk*, en zijn goede vriend Eugeen Van den Broeck (1910-1997), de handen uit de mouwen. Zij schreven een korte synopsis van een stripverhaaltje en konden Vandersteen overhalen er een kort verhaal in potlood bij te schetsen. Deze schetsen werden dan door Van den Broeck geïnkt en Vandersteens naam werd nergens vermeld, om moeilijkheden te voorkomen met De Gids. Het verhaal *De Zwarte van Mijnheer De Wit* verscheen van 9 april tot 30 april 1947 in *Het Nieuwsblad* en eigenlijk was het niet meer dan een houterige overgangsstrip. Soortgelijke overgangsstrips vonden we ook terug in *Ons Volk*.

Het is tegen deze woelige achtergrond dat op 1 juli 1947 de aankondiging van het nieuwe Suske en Wiske-verhaal *De Koning drinkt* verschijnt in alle kranten van beide persgroepen. Beide krantengroepen hadden een publicatierecht bij de uitgeverij *Standaard-Boekhandel* en gedurende de maanden die volgden werd een harde strijd geleverd tussen de propagandateams van beide uitgevers.

▴ *Detail van één van de weinige potloodschetsen van* De Zwarte van Mijnheer De Wit, *die bewaard bleven.*

Deel 6

De avonturen van Suske en Wiske:

De Koning drinkt

Het is tegen de woelige achtergrond van de Vlaamse krantenoorlog dat op 1 juli 1947 de aankondiging van het nieuwe Suske en Wiske-verhaal *De Koning drinkt* verscheen in alle kranten van beide persgroepen. Deze kranten konden niet snel genoeg zijn om deze stroken te plaatsen, vandaar dat ze samen met de eindstroken van *De Zwarte Madam* verschenen. Beide krantengroepen hadden immers een publicatierecht bij de uitgeverij *Standaard-Boekhandel* en gedurende de maanden die volgden werd een harde strijd geleverd tussen de propagandateams van beide uitgevers. Ook in de kranten zélf werd deze concurrentie op de korrel genomen, zoals we nog gaan zien in volgende artikels.

Door Peter Van Hooydonck

Met dank aan Michael van Hartskamp

Volgens de overlevering werden de uitgeverij Standaard-Boekhandel én Willy Vandersteen in de maanden april en mei 1947 benaderd met steeds betere voorstellen om het alleenrecht van de publicatie van de strip te bekomen. Bevoorrecht getuige Gaston Durnez (1928-2019), zélf journalist geweest bij beide kranten, verklaarde in 2010 in het extra *Knack*-nummer gewijd aan Vandersteen, dat de overgang van Vandersteen naar de Standaard gepaard ging met een verlies van 20.000 abonnees, wat een zeer hoog aantal is. Geen wonder dat Tony Herbert met de meest aantrekkelijke financiële voorstellen kwam opzetten.

Aangezien ik van nature niet goedgelovig ben, nam ik contact op met een man die in de voorlinie vocht tijdens de krantenoorlog, Albert De Smaele, jurist en vurig verdediger van de belangen van de Standaardgroep. Hij was immers gehuwd met Godelieve Sap, dochter van wijlen Gustaaf Sap, minister in de Belgische regering tot zijn overlijden in 1940 én één van de hoofdaandeelhouders van de NV De Standaard.

Advertentie in Het Nieuwsblad *van 21 juni 1947*

Een pint gezond bloed
maakt uw dag tot 't einde goed
Zij trekt een lichtstreep door uw leven zoals de lustige snaken
SUSKE en WISKE
door W. VANDERSTEEN
(Copyright uitgeversmij Standaard-Boekhandel)
ALS EEN FRIS WINDJE IN HEERLIJK ZONGEKLATER BRENGEN DIE PRENTEN U ELKE MORGEN DE BOODSCHAP VAN EEN NIEUWE BLIJDE DAG.
De publicatie van het nieuwe vervolgverhaal van Suske en Wiske begint op 1 Juli a.s. na afloop van het verhaal « Zonnedal ».

IETS VOOR GROOT EN KLEIN
DE KONING DRINKT !
SUSKE DRINKT !
WISKE DRINKT !
door W. VANDERSTEEN
(Copyright uitgeversmij Standaard-Boekhandel)
VANAF 1 JULI E. K.
Waarom die boemelpartij ?
GROTE VRAAG, DIE ALLE ANDERE VRAGEN IN DE SCHADUW STELT !

Het nieuwe Suske en Wiske-verhaal werd aangekondigd in Het Nieuwsblad *van 24 juni 1947*

In een brief van 11 maart 1993 schreef Albert De Smaele mij dat het enigszins anders gelopen was. Vandersteen werd helemaal buiten het geding gehouden, omdat hij geen betrokken partij was. De rechten van gebruik van de Vandersteenstrips lagen immers contractueel vast bij de Standaard-Boekhandel, de uitgeverij waarin de Standaardgroep een meerderheidsaandeel had. Zij had dus volledige zeggenschap over de beslissingen van de uitgeverij en moest niet vrezen voor het verlies van de rechten op de Vandersteenstrips. Nochtans beschikte De Gids over een niet-exclusief contract met Standaard-Boekhandel voor de publicatie van de strips. De Smaele verkoos te wachten totdat het lopende Suske en Wiske-verhaal *De Zwarte Madam* afgelopen was vooraleer de Vandersteenstrips in zijn eigen kranten op te nemen. Mogelijk werd Vandersteen wél benaderd om zijn contract met Standaard-Boekhandel op te zeggen, maar daar vond ik geen concrete sporen van terug. Aangezien deze *urban legend* regelmatig terugkomt in interviews, neem ik aan dat het de ijdele Vandersteen goed uitkwam dit indianenverhaal levend te houden, het streelde uiteraard zijn ego, het deed zijn belang in dit alles toenemen.

DE EERSTE SUSKE & WISKE-VERHALEN

Aankondigingsstroken van De Koning drinkt *(uit* De Nieuwe Gids *van 1 juli 1947)*

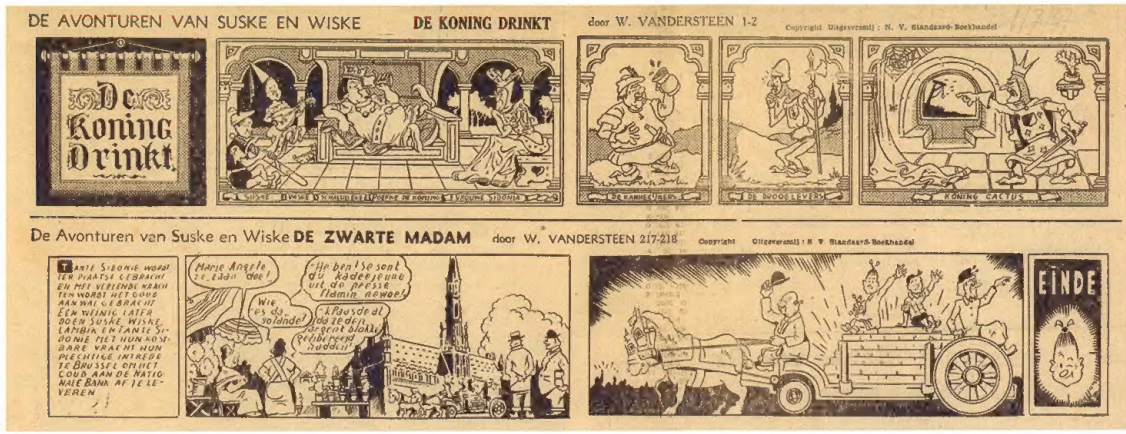
DE AVONTUREN VAN SUSKE EN WISKE
DE KONING DRINKT
door W. VANDERSTEEN 1-2
De Koning Drinkt
De Avonturen van Suske en Wiske DE ZWARTE MADAM door W. VANDERSTEEN 217-218
EINDE

Het verhaal *De Koning drinkt* werd dus gepubliceerd in: *De Standaard* en *Het Nieuwsblad* van de Standaardgroep en *De Nieuwe Gids*, *De Antwerpsche Gids* en *'t Vrije Volksblad* van De Gids. Vreemd genoeg werd het een verhaal zonder Lambik, ondanks de status van vedette die hij al na drie verhalen had weten te verwerven. De titel was natuurlijk gebaseerd op het bekende doek van Jacob Jordaens (1593-1678), boegbeeld van de Antwerpse barokschilderkunst, maar in 1947 kwamen de problemen van de Belgische Koningskwestie ook stilaan aan de oppervlakte, wat meermaals in het verhaal werd aangehaald.

Een sfeervolle start op een Vlaamse kermis! We zien oude attracties zoals een *helter skelter* en een vliegmolen. In het spiegelpaleis koopt tante Sidonie een staande spiegel met bijzondere eigenschappen. Thuis gekomen met het zware meubelstuk, valt er een briefje uit de omlijsting. Daarop staat te lezen dat wie drie maal over de spiegel wrijft, zijn of haar verleden kan zien. Terwijl de kinderen zich reeds naar bed begeven, besluit Sidonie de vuile spiegel een flinke poetsbeurt te geven. Zoals te verwachten, gebeurt er iets geheimzinnigs! Suske en Wiske worden wakker van een hulpkreet en reppen zich naar beneden, waar hun tante neerligt bij de spiegel.

Vandersteen integreerde een helter-skelter in de opstelling van de kermis

De sprong in de tijd van Suske en Wiske

Langzaam komt ze terug bij haar positieven en beweert dat de spiegel betoverd is. Het betweterige Wiske wil daar niets van weten en wrijft op haar beurt over het gladde oppervlak. Een vage gestalte verschijnt in de spiegel: het blijkt tante Sidonie te zijn in de Middeleeuwen. Zij plukt er kruiden en bloemen, maar wordt door een vijandelijke soldaat lastig gevallen. Suske en Wiske springen in hun enthousiasme door het spiegeloppervlak dat in duizend stukken breekt. Door tijd en ruimte heen, komen ze in hun pyjama's terecht in de grijze riddertijd.

Met dit fantasierijk verhaalelement voerde Vandersteen een variant op van de eerste versie van het toestel dat professor Barabas gebruikt had in *Op het Eiland Amoras*. Dat toestel kon alleen maar beelden uit het verleden laten zien, maar hier maken de kinderen een heuse reis door de tijd! Pas in *De Tuftuf-Club* zal Vandersteen een eerste versie van zijn teletijdmachine opvoeren. Tot dan behielp hij zich met andere technieken zoals een toverspiegel, een bliksemschicht in een boom, of een oude Rijnhoorn om aan tijdreizen te doen.

Tante Sidonie blijft intussen alleen achter met een kapotte spiegel. In een middeleeuws decor rekenen Suske en Wiske af met een soldaat door middel van verschillende worsteltechnieken, Vandersteens geliefkoosde sport. Zij maken er kennis met Sidonia die hofleverancier is van planten en kruiden voor een zekere Koning Poefke, een man die volgens Sidonia nooit oorlog voert voor zijn plezier. Dit ontlokt een opmerking aan Wiske: "*Dat is dan niet zoals bij ons! De laatste oorlog is nog maar pas gedaan of een vredesconferentie komt bijeen om de "allerlaatste" te organiseren*", een verwijzing naar de mislukte vredesconferentie van Parijs in 1946.

In afwachting van de EUROPA - CONFERENTIE

In officieuze Franse kringen hoopt men dat de plenaire vergadering van de conferentie, die Zaterdag e.k. op het ministerie van Buitenlandse Zaken een aanvang zal nemen, slechts een of twee dagen zou duren. Het staat buiten kijf dat er moeilijkheden zullen zijn, maar wegens het dringend karakter van het vraagstuk is men van oordeel dat geen enkele afvaardiging de debatten zal trachten te verlengen.

Voorts wordt medegedeeld dat de documenten in verband met de conferentie van Parijs, die een mislukking is geworden, door de Franse regering zullen gepubliceerd worden in de vorm van een Geelboek.

Intussen heeft na Portugal, Holland, België, Denemarken, Griekenland en Turkijë, ook Ierland toegezegd. Dit maakt 8 op 22. Uit Kopenhagen vernemen we dat de Deense regering in principe aanvaard heeft een conferentie, waarop vertegenwoordigers van Noorwegen, Zweden en Denemarken zullen aanwezig zijn, te beleggen. Deze conferentie moet Woensdag e.k. te Kopenhagen plaats hebben voor de bespreking der vraagstukken, welke rijzen in verband met de Frans-Britse uitnodiging voor de conferentie van 12 Juni.

Finland heeft besloten wegens « politieke en geografise redenen » de Brits-Franse uitnodiging van de hand te wijzen.

Men meent te weten dat het merendeel der Finse ministers het plan hebben goedgekeurd, daar zij van oordeel zijn dat hierdoor de handelsbetrekkingen zouden kunnen verruimd worden, maar dat zij niet voornemens zijn het te aanvaarden zolang de USSR het niet heeft aangenomen en het vredesverdrag niet is bekrachtigd.

Krantenartikel over de Vredesconferentie van Parijs

De koning blijkt ziek te zijn, en niemand kent zijn kwaal. Wiske zet haar reeks schimpscheuten verder: "*In ons tijdperk zijn de dokters er veel op vooruit gegaan... 100 fr per visiet (sic)*". Ze gaan naar het paleis van de koning, waar Wiske op het gelaat van de poortwachter slaat die net de deur open deed. Deze gag zal Vandersteen een jaar later herhalen in *Het Spaanse Spook*.

Zij treffen er een bedlegerige koning Poefke aan, geleerden staan in drommen rond zijn bed maar niemand draagt een oplossing aan. De houdingen van de personages in deze scène doen erg denken aan een barokke compositie van een schilderij of een gravure van de 16de eeuwse schilder Michiel Coxcie (1499-1592).

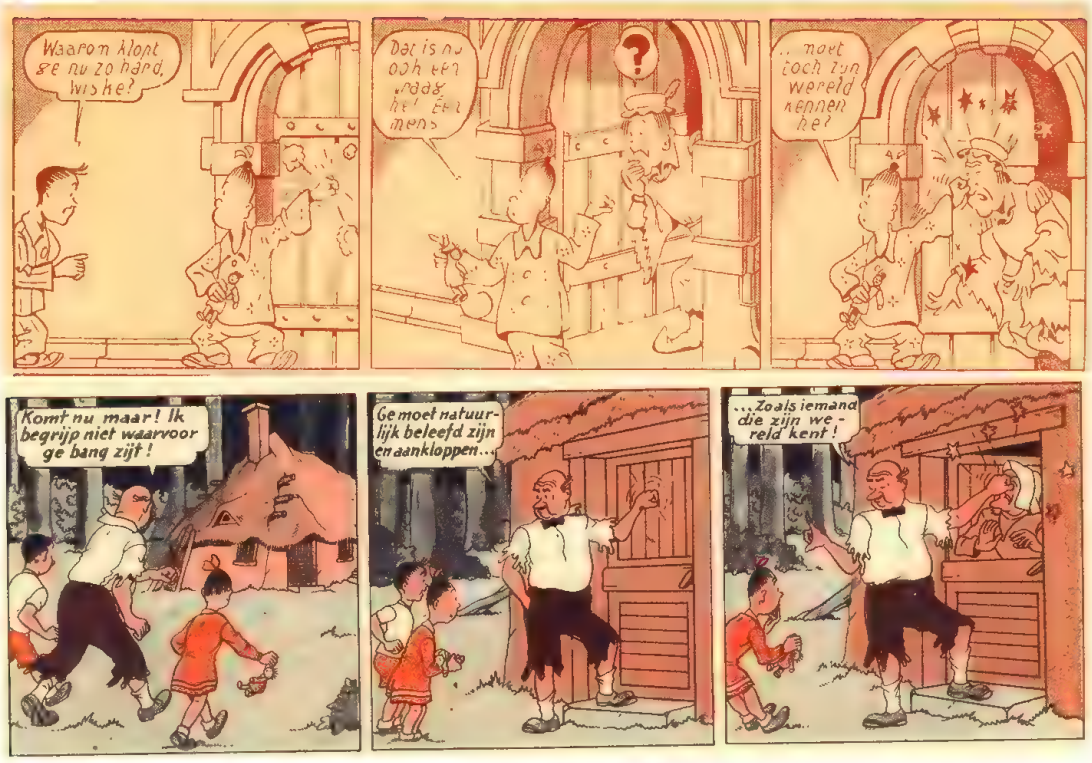
Waarom klopt ge nu zo hard, Wiske?
Dat is nu ook een rood het een mens
... moet toch zijn wereld kennen he!
Komt nu maar! Ik begrijp niet waarvoor ge bang zijt!
Ge moet natuurlijk beleefd zijn en aankloppen...
...Zoals iemand die zijn wereld kent!

▲ *Gagrecuperatie: boven de strook uit* De koning drinkt, *onder die van* Het Spaanse Spook

Wiske ontdekt dat de koning een droge lever heeft en ze gaat zélf bier brouwen, de fameuze export. Het export-bier is een bier van lage gisting en werd in de loop der jaren door verschillende brouwerijen aangeboden als exportproduct, waarvoor je minder invoerrechten moest betalen. De koning drinkt gretig het deugddoende gerstenat, een verwijzing naar het gelijknamige werk van de Antwerpse schilder Jacob Jordaens. De Koning geneest, en zo onttrekt Wiske hem aan de zeis van Magere Hein. Deze interventie leidt ertoe dat Suske en Wiske in de adelstand worden verheven.

De barokke scène van Vandersteen en die van Michiel Coxcie ▼ ▶

Door het brouwen van bier, wint Wiske het van Magere Hein .

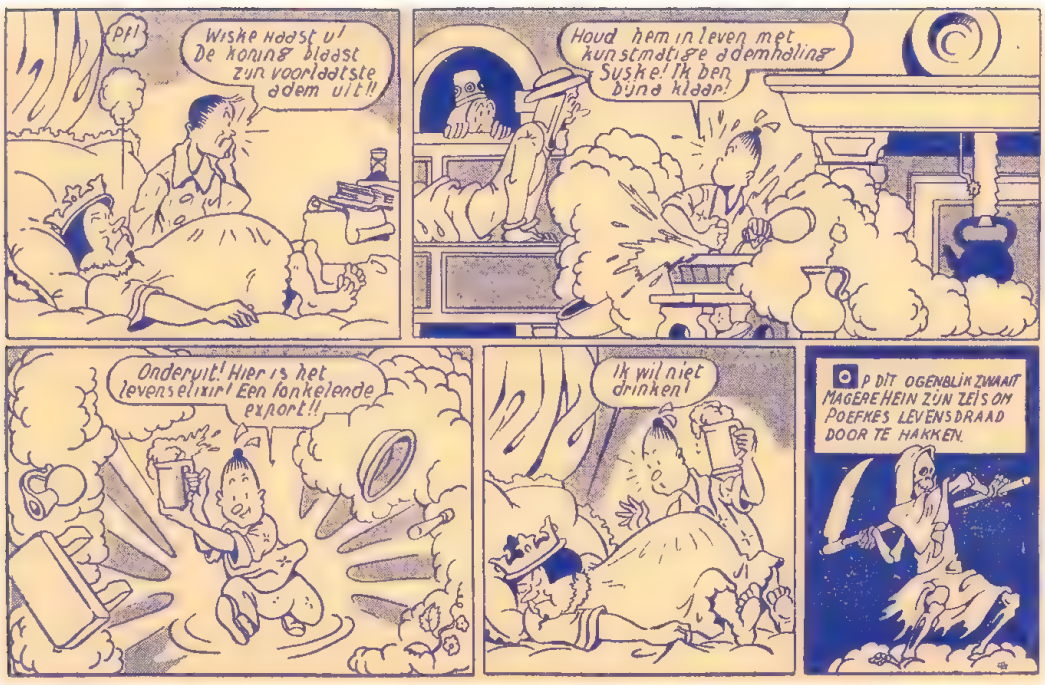
Pf!
Wiske haast u! De koning blaast zijn voorlaatste adem uit!!
Houd hem in leven met kunstmatige ademhaling Suske! Ik ben bijna klaar!
Onderuit! Hier is het levenselixir! Een fonkelende export!!
Ik wil niet drinken!
OP DIT OGENBLIK ZWAAIT MAGERE HEIN ZIJN ZEIS OM POEFKES LEVENSDRAAD DOOR TE HAKKEN.

Poefke begint prompt te rijmen en wil dat iedereen in het land bier gaat drinken. De bierwet wordt afgekondigd en Poefke noemt zijn volk de Kannekijkers, een naam die Vandersteen zelf typeert, aangezien hij het edele vocht zélf niet schuwde. Het gebruik van rijmende personages en dieren heeft Vandersteen vaak gebruikt in zijn strips: in diezelfde periode laat hij in de reeks *De Vrolijke Bengels* de tweeling Pontius en Pilatus ook voortdurend rijmen.

Het succes van Wiskes interventie lokt echter ook naijver uit. Sigisbald, de hofarts voelt zich in zijn eer gekrenkt en zint op wraak. Hij wil de bevolking opzetten tegen de monarch, maar deze doorziet de schurk en daagt hem uit tot een partijtje worstelen, de sport die Vandersteen zeer regelmatig in zijn eerste strips verwerkte. Poefke vraagt Wiske om zijn kroon vast te houden en zegt erbij: "*Houd mijn kroon even vast en verlies ze niet, hé! Ze worden raar*", een eerste verwijzing van Vandersteen naar de Koningskwestie, één van de meest netelige politieke situaties die het land enkele jaren in zijn greep heeft gehouden. Poefke verslaat zijn lijfarts en verbant hem uit de stad.

De volgende dag gaan Suske en Wiske jagen met de koning. De kinderen laten hun jachtdieren een duel uitvechten: de hond van Wiske en de valk van Suske. De valk brengt de hond al vliegend terug!

Dan weerklinkt een alarmerend klaroengeschal en iedereen haast zich terug naar de stad. Het alarm heeft te maken met een tweekoppige draak die de omgeving onveilig maakt. Bij het aanschouwen van het monster springt het paard van Wiske in haar armen! Wiske slaagt erin de draak te misleiden, zodat hun lange nekken in de knoop geraken.

Bij koning Poefke rijpt het idee om bier te gaan aanbieden aan zijn gierige collega kroondrager, koning Cactus, wiens rijk ver weg ligt achter het drakendal. Dit is een kolfje naar de hand van Suske, Wiske en Sidonia. Zij vertrekken met paard en kar en enkele vaten bier. Ze rijden door een akelig desolaat landschap, dat erg doet denken aan een fantasierijk disneyaans decor, met levende bomen en mistige moerassen.

Sfeervolle scène met levende bomen, het doet denken aan het meesterwerk van Walt Disney: Sneeuwwitje...

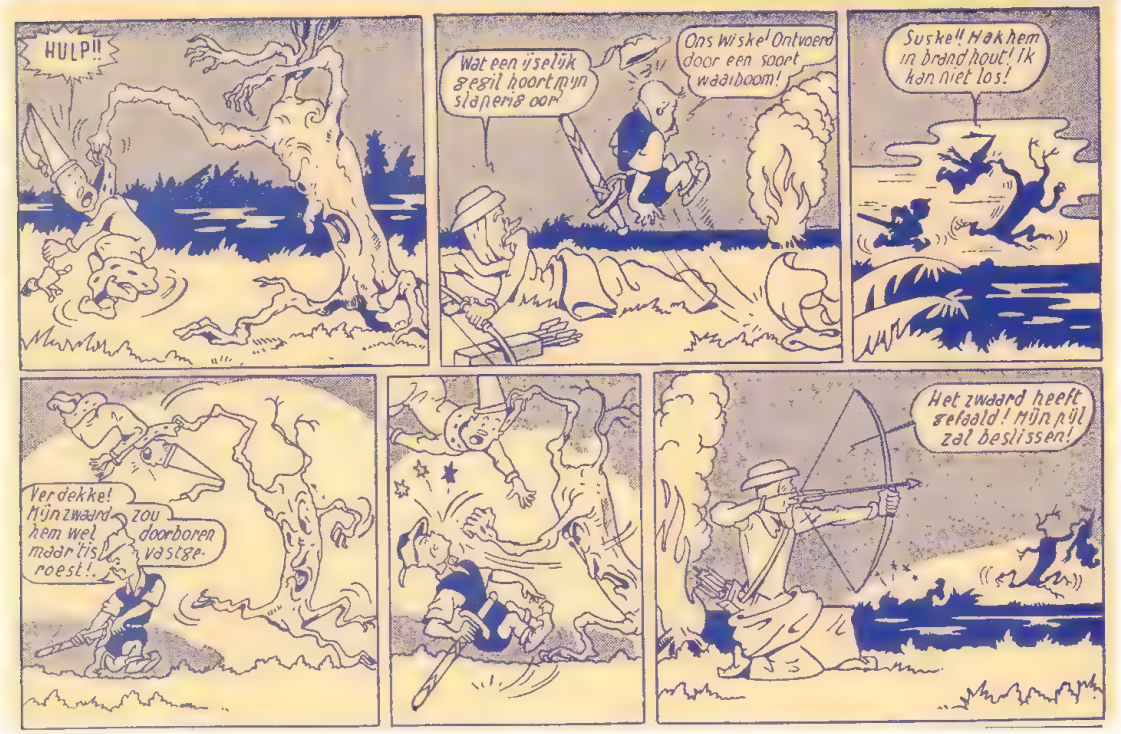
HULP!!
Wat een ijselijk gegil hoort mijn slapend oor!
Ons Wiske! Ontvoerd door een soort waaiboom!
Suske!! Hak hem in brandhout! Ik kan niet los!
Verdekke! Mijn zwaard zou hem wel doorboren maar 't is vastgeroest!.
Het zwaard heeft gefaald! Mijn pijl zal beslissen!

Ze moeten eerst wijken voor de vijandige bomen, en tijdens haar vlucht, valt Wiske in een afgrond. Maar zoals de meeste helden uit beeldverhalen en tekenfilms, blijft ook zij hangen aan de traditionele tak. Dan volgt een gevecht met een zwerm reuzenvleermuizen, die uit de duistere grotten tevoorschijn komen en de vrienden bombarderen met stenen. Ondanks de welgerichte pijlen van Sidonia, moeten zij toch zwichten voor de overmacht en komen ze terecht in een kolkende rivier. Ternauwernood kunnen zij zich veilig stellen in een grot. Wiske ontbreekt echter op het appel: zij heeft zich vastgeklampt aan een bierton en komt op het lumineuze idee het vat met een stropijpje leeg te drinken, zodat het vat beter kan drijven. Zij vergelijkt dit met een praktijk die de douanebeambten toepassen om goederen te controleren en begrijpt waarom deze soms een rode neus hebben!

Wiske is dronken maar wordt aan land geworpen, waar zij haar roes uitslaapt in de ton. Ze is evenwel nog niet buiten gevaar, want voor de tweede keer staat ze oog in oog met de tweekoppige draak: "*Kop twee, veel is niet genoeg!*", roept ze.
Intussen zijn Sidonia en Suske ook aan land geraakt en kunnen Wiske vervoegen in haar strijd

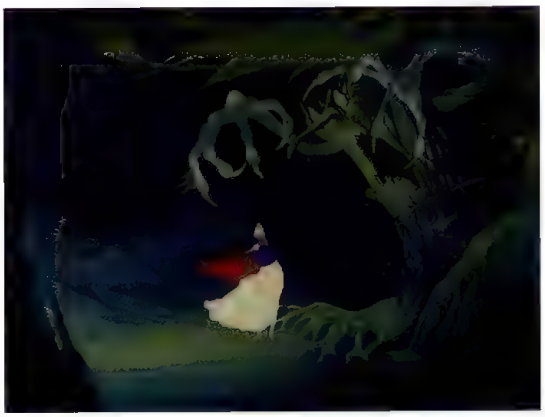

tegen het ondier. Beide kinderen maken een ingenieuze valstrik en kunnen op die manier de draak definitief uitschakelen. De weg naar het rijk van koning Cactus ligt nu wijd open.
Op een bord lezen zij: "*Zwoegen, Zweten, Zwijgen!*" Koning Cactus blijkt een geniepige, valse dictator, die niets liever doet dan nieuwe belastingen te bedenken. Wanneer hij het heerlijke bier van de vrienden heeft geproefd, wil hij de formule te weten komen, maar Wiske wil het *ponomolie* (lees monopolie) niet prijsgeven. Deze weigering lokt een wrede reactie uit van de koning, en algauw ontstaat een heftige woordenwisseling met Wiske, die haar Antwerpse registers opentrekt:

▾ *Het gevecht met de reusachtige vleermuizen*

OP EEN SEIN VAN HUN AANVOERDER KOMT EEN MASSA VLEDERMUIZEN UIT EEN DUISTERE GROTTE VOORSCHIJN, EN VALT HET GESPAN MET ZWARE STENEN AAN
Voorwit knol, volle gas! t'Is luchtalarm!
Halt! Stop!.. Stop! De rotsbrug is onderbroken!!

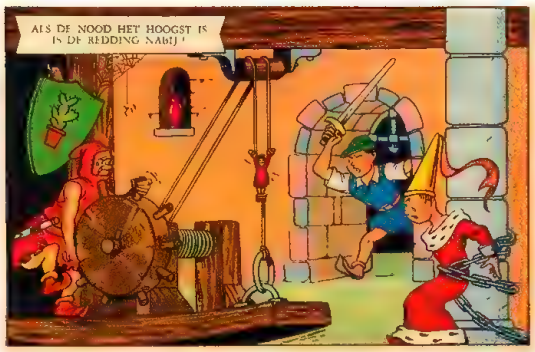

"*Gij lelijke nabjar... ik geef u een marjop rond uw oren!*" De koning laat zijn lijfwachten ingrijpen en een gevecht in regel is niet meer te vermijden. Met een list kan koning Cactus onze vrienden overmeesteren en laat hen in een kerker opsluiten. De koning smeedt een diabolisch plan: hij laat Schalulleke in een foltertuig vastbinden en dreigt haar uiteen te rukken. Maar Wiske is een toonbeeld van kracht en standvastigheid: "*Triestige loebas, ge kunt onschuldig zaagmeel ... doen vloeien, maar ge zult mij niet doen praten!*" ▸

▴ *Wiske wordt aan een zuil gebonden en moet de foltering van Schalulleke aanzien Deze scène inspireerde Vandersteen tot het ontwerp van een publicitaire postkaart* ▸

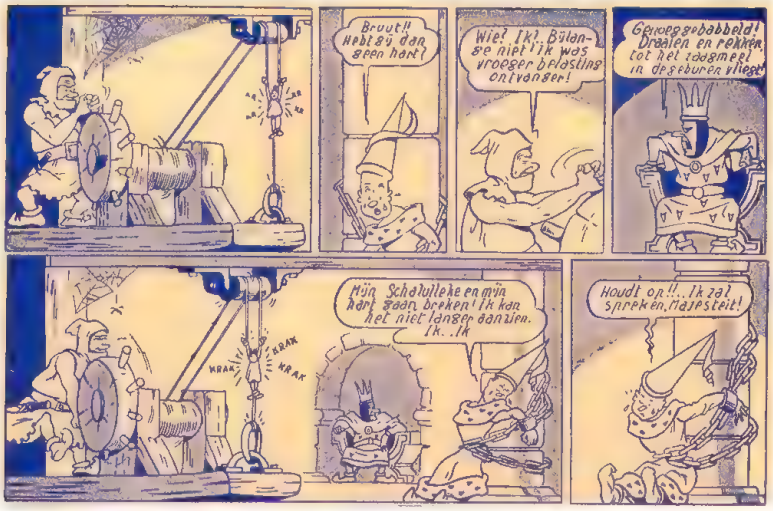
Bruut!! Hebt gij dan geen hart!
Wie! Ik? Bilanse niet! Ik was vroeger blasting ontvanger!
Grievegebabbeld! Draaien en rekken tot het zaagmeel in de eseburen vliegt!
Mijn Schalulleke en mijn hart gaan breken! Ik kan het niet langer aanzien. Ik..Ik
KRAK KRAK KRAK
Houdt op!!.. Ik zal spreken,majesteit!

De beul begint het popje uit te rekken, en een huilend Wiske vraagt hem of hij geen hart heeft, waarop de beul: "*Bijlange niet, ik was vroeger belastingontvanger!*", de zoveelste sneer van Vandersteen naar de onpopulaire ambtenaren. Wiske kan het niet langer aanzien...

Sidonia en Suske hebben echter de kans gezien de cipier te verschalken, door hem wijs te maken dat ze met hun voeten op het plafond kunnen lopen. Ze zijn er getuige van dat Wiske op het punt staat de formule bekend te maken, maar ze is de koning maar *op stoopkens aan het trekken*, wat zoveel betekent als iemand iets op de mouw spelden. Ze sluit Cactus op in een ton en diezelfde nacht hangen de vrienden een groot bord uit voor de bevolking: de draak is dood en iedereen is uitgenodigd om bier te komen drinken in het rijk van koning Poefke!

Op de terugweg vinden ze een nest drakeneieren en ze worden als helden onthaald in de stad. Poefke noemt het volk van zijn collega Cactus, de Droge Levers. Die avond wordt een groot Bruegeliaans feest georganiseerd ter ere van de toestromende Droge Levers. Maar Cactus kan ontsnappen uit de ton en mobiliseert zijn leger. Vandersteen plaatst er een verwijzing bij: "*Sire, onze 180000 baarden zijn gestemd... u kunt op ons rekenen!*". Deze passage refereert naar de stemming van de verhoging van het salaris van de parlementsleden, in juli 1947. Vooraleer hij ten strijde trekt, wil hij het eerst met een list proberen. Met een sfeervol prentje kondigt Vandersteen aan dat er een golf van terreur zal losbreken in het kasteel!

Tijd gaat voorbij en op zekere dag is koning Poefke op zoek naar Sidonia, die vreemd gedrag vertoont. Zij loopt rond met alle kussens van het kasteel en al spoedig komt uit dat ze stiekem de drakeneieren wil uitbroeden en de kussens moeten deze warm houden. Intussen zijn Suske en Wiske verdwenen en een zoektocht brengt Poefke tot bij een verlaten hut. Hij komt echter terecht in een wolvenklem. In die hut blijkt er een tweede Sidonia rond te lopen. Die heeft Suske en Wiske een toverdrank doen drinken die hen willoos maakt. Wiske schrijft de bierformule op en de valse Sidonia maakt zich klaar om het leven van de kinderen te beëindigen. Maar een onbekende, die ook een Sidonia blijkt te zijn, komt te paard aan en treft er koning Poefke aan, die zegt: "*Wat een koning lijden kan!*". Dan stormt zij de hut binnen en een duel tussen de twee Sidonia's breekt los. Ze schelden elkaar uit met originele koosnaampjes, zoals *rhumatieke panlat*, *lintwormmodel én kontroleuse*. Deze laatste term was in september 1947 erg in de mode ten gevolge van de strenge controles die toegepast werden op het verkopen van vleeswaren bij de slager, waarbij controleurs heel nauwgezet te werk gingen.

Tijdens het gevecht valt een pot water over de hoofden van Suske en Wiske, die daardoor hun wil herwinnen. Suske noemt de tweede Sidonia een *ersatz*-Sidonie. Ersatz was een veelgebruikt woord in de nasleep van de oorlog. Vele goederen waren niet meer voorradig en de mensen moesten het stellen met producten die erop leken, vaak van inferieure kwaliteit.

't Vrije Volk

Tel. Redactie en Beheer. : 17.21.20-17.21.21-17.21.46
Aankond. : 17.63.30-38-39
Postch : 18.34 Brussel
Telegram. : Volksblad Br.

DAGBLAD. — Redactie en Beheer : Zau

«Verscherpte Controle»

Een milioen arbeiders in H

De stakingsbewe lijk schijnt uitbrei men. In de Po-val king ongeveer een

In september 1947 stonden de controles op de verkoop van vleeswaren centraal in de actualiteit.

Sidonia 1 verwijt Sidonia 2 dat ze een kontroleuse is (krantenversie).

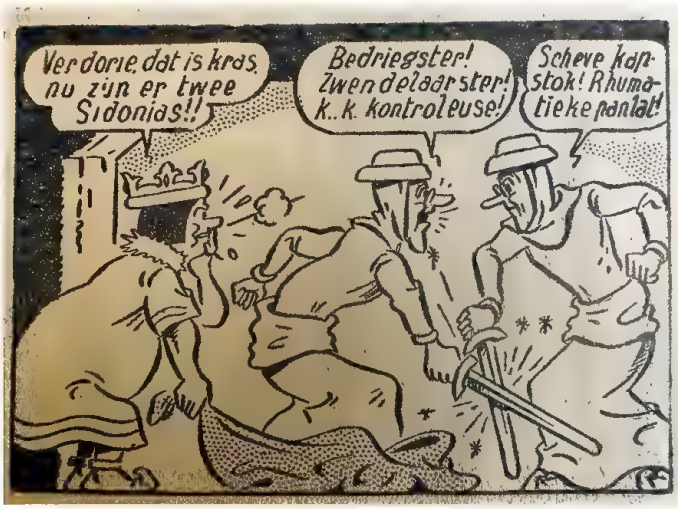
Verdorie, dat is kras, nu zijn er twee Sidonias!!
Bedriegster! Zwendelaarster! k..k. kontroleuse!
Scheve kapstok! Rhumatieke paniat!

Suske verwijst naar de term Ersatz (krantenversie).

Margarine was een ersatz-product voor echte boter

De valse Sidonia wordt ontmaskerd als de wrede koning Cactus. Deze wordt gevangen genomen en op een paard weggebracht. Wanneer hij echter langs een laaghangende tak komt, hangt hij zich eraan vast met zijn grote scherpe neus, die zelfs het hout doorzaagt. Poefke zit in zak en as en wil een oorlog vermijden. Wiske reageert schamper: "*Het niet afstappen en de grote Jan komen uithangen als de oorlog voorbij is, hé!*", een regelrechte verwijzing naar het vertrek van de Belgische regering naar Londen bij het begin van de Tweede wereldoorlog.

Een gewapend treffen tussen beide koningen is onafwendbaar. Poefke's leger dat al een hele tijd niet meer aan gevechten heeft deelgenomen, bereidt zich voor op de strijd, want koning Cactus belegert het kasteel met katapulten en stormrammen. Vandersteen tekent een originele assemblagelijn waarbij de geharnaste ridders worden gesmeerd, gepoetst en bijgesteld. De strijd breekt los met een regen van pijlen van de Droge Levers. Ze gebruiken deze situatie om hun stormrammen dichterbij te brengen. De belegerden bestoken op hun beurt de vijand met katapulten. Tijdens een maneuver wordt Wiske ongewild weggeschoten en komt terecht op het dak van een gevechtstoren. Haar verweer is zo heftig dat, zelfs wanneer een tweede toren langszij wordt gerold, de Droge Levers er niet in slagen haar gevangen te nemen. Cactus beveelt dan maar de toren om te hakken...

Vanuit het kasteel kijken Poefke en de zijnen machteloos toe. Suske blijft niet bij de pakken zitten en doet met een handvol ridders een uitval op driewielers. Net wanneer Wiske naar beneden stort kan Suske ze nog net aan de punt van zijn lans opvangen. Wiske antwoordt gevat: "*Als Poeske Scherens met pensioen gaat, wordt gij wereldkampioen!*" De Vlaamse wielrenner en *pistier* Jef "Poeske" Scherens (1909-1986) was een voortreffelijk baanwielrenner en werd reeds 6 keer wereldkampioen in de jaren '30. Na Wereldoorlog 2 legde hij zich opnieuw toe op zijn geliefkoosde discipline en in de zomer van 1947 veroverde hij voor de 7de maal de regenboogtrui. Zijn bijnaam Poeske ontleende hij aan zijn supersnelle eindsprinten, waar hij nog op het laatste een katachtige sprong aan toevoegde.

Amusante strook waarin de ridders aan de lopende band in gereedheid worden gebracht

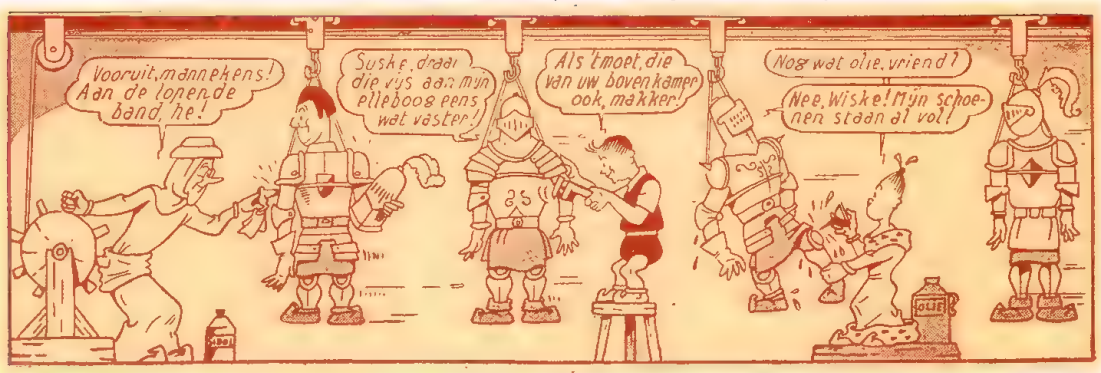
Vooruit, mannekens! Aan de lopende band, he!
Suske, draai die vijs aan mijn pijlboog eens wat vaster!
Als 't moet, die van uw bovenkamer ook, makker!
Nog wat olie, vriend?
Nee, Wiske! Mijn schoenen staan al vol!

De beslissende kamp is begonnen. Koning Cactus gooit alle middelen in de strijd, maar kan het kasteel niet innemen. Wanneer er een pluimpje op zijn neus valt, krijgt hij een idee: hij wil zijn soldeniers afvuren met parachutes en zo het bolwerk innemen. De nietsvermoedende Kannekijkers feesten er op los, maar Wiske heeft argwaan en trekt 's nachts de wacht op. De oververmoeidheid is haar te veel, en ze valt in slaap, terwijl de Droge Levers geruisloos het kasteel binnendringen, en de grote poort van binnenuit openzetten. Net op tijd wordt ze wakker en kan een parachutist wegblazen. "*Autan an amporte levan!*" roept ze daarbij, een verwijzing naar de Franstalige titel van de filmklassieker *Gone with the Wind*, uit 1939. Koning Cactus rijdt triomfantelijk binnen en rept zich naar de zaal waar de vrienden bijeenzitten. Intussen is Wiske wakker geworden en springt door de schoorsteen hetzelfde vertrek binnen, die meteen in een zwarte roetwolk wordt gehuld. Poefke, Sidonia en de kinderen vluchten naar de meestertoren, waar ze nog een lang beleg kunnen doorstaan.

Poefke maakt een gewetenscrisis door. Hij vindt dat hij beter zijn volk niet alleen had gelaten. Waarop Wiske: "*Begin dan maar al met een villa in Zwitserland af te huren!*", een verwijzing naar de verscheurende keuze die koning Leopold na de bevrijding moest maken. Ofwel in ballingschap in Zwitserland blijven, ofwel terugkeren naar België. Poefke mijmert: "*Mijn volk, mijn volk ! Ik houd u wel in de gaten, maar ik heb u toch verlaten!*"

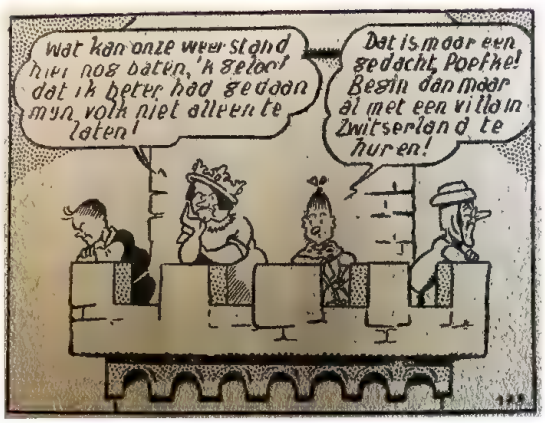
Wat kan onze weerstand hier nog baten, 'k geloof dat ik beter had gedaan mijn volk niet alleen te laten!
Dat is maar een gedacht, Poefke! Begin dan maar al met een villa in Zwitserland af te huren!

Verwijzing naar de Belgische Koningskwestie…

Hoewel er toen in delen van België een anti-leopoldiaanse sfeer heerste, vertolkte Vandersteen de redeneringen van de vorst door ze te laten uitspreken door zijn stripkoning Poefke.

Poefke beslist een drieste daad te stellen: met een valscherm daalt hij 's nachts af in de stad en treft deze verlaten aan. Waarop hij zegt: "*Ik kwam tot mijn volk om 't met mijn woord te sterken! Maar ze zijn haast allen naar 't Cactusland gaan werken.*" Ditmaal een sneer naar de Belgen die tijdens de bezetting vrijwillig in Duitsland gingen werken. Maar hij zalft ogenblikkelijk: "*Maar ach, ik ben daarom niet gram! Ze doen het enkel voor hun boterham!*" Met dit statement relativeert Vandersteen het belang van de keuze van sommige collaborateurs om de bezetter te dienen! Dit ligt volledig in het verlengde van de politiek van zijn broodheer, de Standaardgroep.

In 1947 draaide het repressie-apparaat op volle toeren, en was het geen *bon ton* om een standpunt in te nemen tégen de grootscheepse zuiveringsacties. Maar de kranten van de Standaardgroep kozen het kamp van de slachtoffers van de blinde repressie. Zo ook dus Vandersteen: wiens brood men eet, diens woord men spreekt!

Maar Poefke wordt gevangen genomen en meteen op een schavot gezet in het zicht van zijn vrienden. Cactus geeft hen drie dagen de tijd om zich over te geven. In de meestertoren zijn Suske en Wiske de wanhoop nabij. Alleen Sidonia blijft kalm en loopt heen en weer. Wiske vindt haar gedrag verdacht en besluit haar te bespioneren. Zij verstopt zich in een koffer en ziet hoe Sidonia telkens met een tonnetje bier naar een geheime plaats trekt. Daar doet Wiske een schrikwekkende ontdekking: Sidonia heeft de drakeneieren uitgebroed en de dieren grootgebracht met bier zodat het brave sloebers zijn. Wiske komt op het idee om hen water te geven zodat ze schrikken en strijdlustiger worden. Net wanneer koning Cactus zijn ambtsgenoot wil ombrengen, komen Sidonia, Suske en Wiske op draken gezeten, orde op zaken stellen. Daarbij citeert Wiske een stukje tekst uit het Vlaamse gedicht Groeninge van Guido Gezelle: "*Ruimt bane, harop, eer op uw droge levers de draken dansen!*". Alle Droge Levers vluchten weg en Cactus wordt in een kerker opgesloten. Poefke zit weer op de troon en tracht vrede te sluiten met Cactus maar deze daagt hem uit tot een tweegevecht. Het duel eindigt in de bierkelders en beide koningen verbroederen in het gerstenat. Voortaan zullen ze samenwerken om de bierproductie te optimaliseren. De Kannekijkers brouwen het bier, de Droge Levers maken de tonnen.

DE EERSTE SUSKE & WISKE-VERHALEN

217-218
door W. VANDERSTEEN Copyright Uitgeversmij : N. V. Standaard-Boekh
EN DE TOVERKRACHT WERKTE NOG. BIJ TOVERSLAG VERDWENEN SUSKE EN WISKE
ZIP ZIP
OPNIEUW SCHIETEN ZIJ DOOR DE DUISTERE RUIMTE DER 600 VOORBIJE JAREN EN OPNIEUW VLIEGT DE SPIEGEL AAN DUIZEND STUKKEN
KRAK
EINDE

▲ *De eindstrook zoals ze in de kranten van De Gids verscheen op 7 november 1947.*

We naderen het einde van het verhaal. Koning Poefke vraagt Sidonia ten huwelijk en het tweetal vormt een geschikt paar voor de troon. Suske en Wiske worden stilaan door heimwee verteerd, en denken terug aan hun tante anno 1947. Ondertussen heeft tante Sidonie in het heden alle scherven van de toverspiegel netjes gekleefd. Een hele stapel leeggeknepen lijmtubes zijn er de getuigen van. Als ze weer driemaal over het spiegeloppervlak wrijft, komen Suske, Wiske én Schalulleke in één flits terug gevlogen. In de kranten van de groep De Gids van 7 november 1947 (*De Nieuwe Gids* en *'t Vrije Volksblad*), wordt het verhaal onmiddellijk beëindigd met het woord Einde in de gordijn. In de kranten van de Standaardgroep (*De Standaard* en *Het Nieuwsblad*) loopt het verhaal nog twee stroken verder. Waarom dat precies zo gebeurde is niet duidelijk. Mogelijk had De Gids haast met het uitspelen van een nieuwe troef: vanaf 10 november verschijnt de Hergé-strip *De Scepter van Ottokar* in hun dagbladen. Dit om het verlies van de Suske en Wiske-strip mede te compenseren. In ieder geval ging het er erg vijandig aan toe tussen beide krantengroepen. Hier eindigt het verhaal abrupt in de krant, op 7 november 1947 na 218 stroken (en dus niet de gebruikelijke 220).

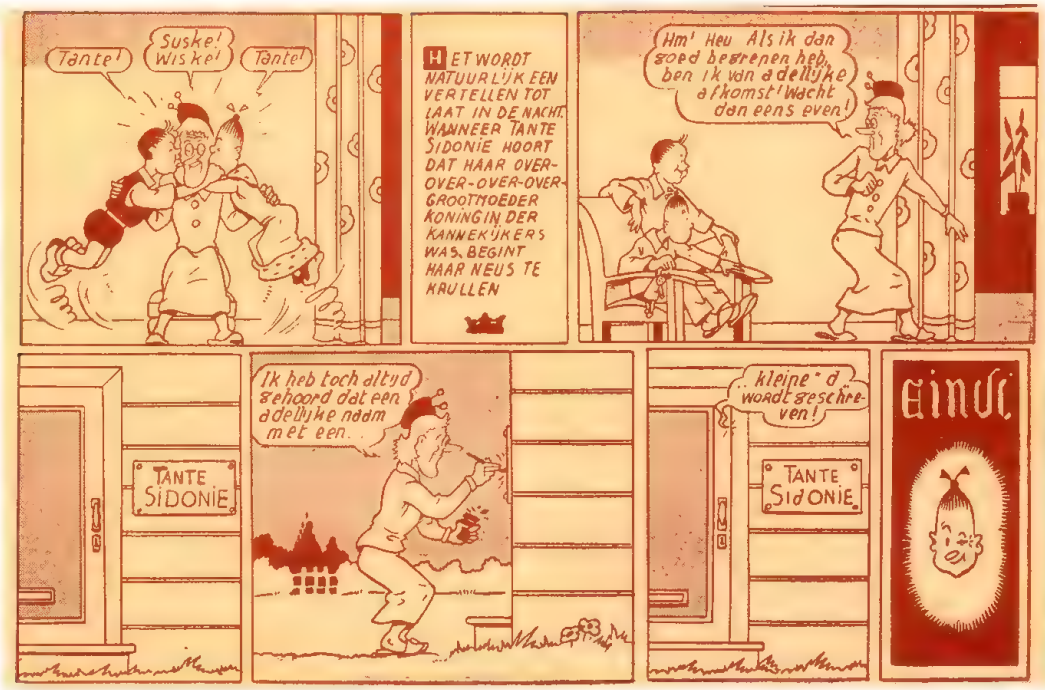
Tante!
Suske! Wiske!
Tante!
HET WORDT NATUURLIJK EEN VERTELLEN TOT LAAT IN DE NACHT WANNEER TANTE SIDONIE HOORT DAT HAAR OVER-OVER-OVER-OVER-GROOTMOEDER KONINGIN DER KANNEKIJKERS WAS, BEGINT HAAR NEUS TE KRULLEN
Hm! Heu Als ik dan goed begrepen heb, ben ik van adellijke afkomst! Wacht dan eens even!
TANTE SIDONIE
Ik heb toch altijd gehoord dat een adellijke naam met een...
...kleine "d" wordt geschreven!
TANTE SIDONIE
EINDE

▲ *De laatste twee stroken zoals ze in* De Standaard / Het Nieuwsblad *verschenen en ook later in het album werden opgenomen.*

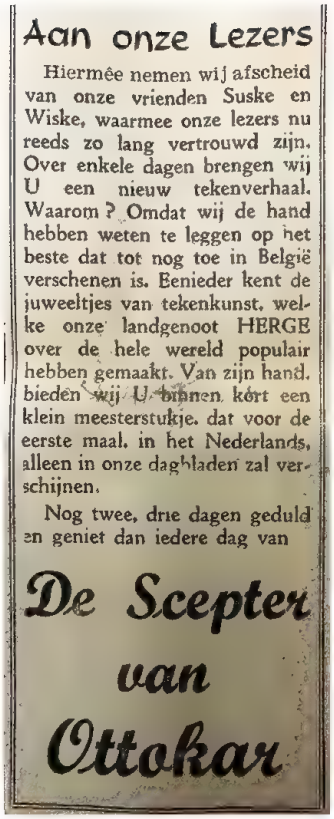

Aan onze Lezers

Hiermêe nemen wij afscheid van onze vrienden Suske en Wiske, waarmee onze lezers nu reeds zo lang vertrouwd zijn. Over enkele dagen brengen wij U een nieuw tekenverhaal. Waarom ? Omdat wij de hand hebben weten te leggen op het beste dat tot nog toe in België verschenen is. Eenieder kent de juweeltjes van tekenkunst, welke onze landgenoot HERGE over de hele wereld populair hebben gemaakt. Van zijn hand, bieden wij U binnen kort een klein meesterstukje, dat voor de eerste maal, in het Nederlands, alleen in onze dagbladen zal verschijnen.

Nog twee, drie dagen geduld en geniet dan iedere dag van

De Scepter van Ottokar

▲ *De aankondiging van de Kuifje-strip* De Scepter van Ottokar *(uit 't Vrije Volksblad van 7 november 1947).*

De albumversie

Voor de albumversie van *De Koning drinkt* uit 1949 werden de scherpste verwijzingen naar de koningskwestie aangepast.

Het album was het 4de in de reeks van Suske en Wiske, en verscheen samen met het album *Prinses Zagemeel.*

Ontzegt uw kinderen - en uzelf - deze zonnigheid niet!
SUSKE en WISKE
DE SPRIETATOOM
SUSKE en WISKE
DE VLIEGENDE AAP
Er zijn weer 2 nieuwe albums "Suske en Wiske" !
Voor hun trouwe, geestdriftige bewondersars zijn hier eindelijk de albums « De Koning drinkt » en « Prinses Zagemeel ».
Maar mocht U deze vrolijke bent nog niet kennen, begin dan eerst met « Het Eiland Amoras » en « De Sprietatoom » !
Elk album bevat, onder een mooi 4-kleurenomslag, een vrolijk en spannend verhaal, volledig in 220 bandjes van elk 2 à 3 tekeningen.
HET EILAND AMORAS
DE SPRIETATOOM
DE VLIEGENDE AAP
DE KONING DRINKT
PRINSES ZAGEMEEL
PRIJS PER ALBUM . 36 FRANK

▲ *Eén van reclamefolders bij het verschijnen van* De Koning drinkt *en* Prinses Zagemeel *(1949)*

Reclamestripbladen en -folders
DE JAREN '50 EN '60

Deel 3

▲ *Voorplaat weekblad* Kuifje, *nummer 42 jaargang 1955.*

Oliemaatschappijen en automerken hebben altijd wel reclame voor hun producten gemaakt. Het is echter pas door de democratisering van de gezinswagen in de loop van de jaren '50 dat ze zich ook gingen interesseren voor de rol die kinderen in zulke promotionele activiteiten zouden kunnen spelen. Er werd naar gepaste manieren gezocht om de jongeren mee in te schakelen als ideale mini-ambassadeurs en/of *influencers* in de aankoopbeslissingen van hun ouders. Deze aanpak was in de reclamewereld trouwens niet nieuw, zoals we het in een vorig artikel reeds uitvoerig hebben aangetoond, maar voor de olie- en auto-industrie was het dat wel.

Eerst en vooral moeten we opmerken dat, wat betreft publiciteit, er een wezenlijk verschil in aanpak bestaat tussen de olie-industrie en de autobouwers. Dit verschil is inherent aan het product zelf.

Door Philippe Mouvet
met medewerking van Joppe Broeckhoven

Enerzijds heb je de oliemaatschappijen die de tankende automobilisten zoveel mogelijk voor een langere termijn aan hun product trachten te binden, anderzijds heb je de autobouwers die voornamelijk hun nieuwe modellen willen promoten en dus kortere, stipte reclamecampagnes zullen uitwerken.

In het overzicht van reclamefolders en -stripbladen uit de jaren '50 en '60 die we in eerdere nummers van *Stripkiosk* hebben gebracht, hadden wij bewust alles wat betreft oliemaatschappijen en autofabrikanten voor later opgespaard; er was immers genoeg materiaal om daar enkele aparte afleveringen aan te wijden.
In deze en volgende twee afleveringen zullen we het over autobouwers en hun reclame hebben. Even geen reclamestriptijdschriften dus, maar voornamelijk reclamefolders en -strips.
In de daaropvolgende afleveringen zullen we dan opnieuw talrijke reclamestripblaadjes bespreken die als getrouwheidspremies op lange termijn door oliemaatschappijen in Nederland, België en Frankrijk werden verdeeld.

De auto: van elitair pronkstuk tot democratisch, betaalbaar voertuig voor Jan-met-de-pet

Als je oude tijdschriften uit de jaren '30 doorneemt vallen vooral de prachtige reclametekeningen voor luxewagens op. Uiteraard konden toen enkel kapitaalkrachtige klanten zich zulke bolides veroorloven. Een gewone personenwagen... Jan-met-de-pet kon daar enkel van dromen.

Na de Tweede Wereldoorlog waren de meeste mensen het hier nog gewoon om zonder eigen wagen te leven en om beroep te doen op het openbaar vervoer voor hun verplaatsingen. Maar toen wat later de economie heropleefde, het BNP steeg, de koopkracht van de gewone man begon te stijgen en de maatschappij stilaan evolueerde richting consumptie-maatschappij naar Amerikaans model, werd het duidelijk dat ook die gewone man zijn droom zou kunnen waarmaken.

Gelukkig hadden tegen die tijd de meeste Europese autobouwers zich, naast het verder ontwerpen van luxewagens, ook toegelegd op het ontwikkelen van gewone, toegankelijke en praktische (zowel utilitaire als recreatieve) modellen voor Jan Modaal. Modellen zoals de Fiat 1100, de 2PK van Citroën, de Dauphine van Renault en de Kever van Volkswagen zullen allemaal een fenomenaal succes kennen.

Jan-met-de-pet op de tram (begin jaren '50)

Promoflyer voor Kuifjeswedstrijd 1953 (21 x 30 cm)

Prijs : In België . 6 Frs — In Nederland 40 Cts
ACHTSTE JAARGANG
KUIFJE
Nr 3
WIL JE DEZE PRACHTIGE DYNA-PANHARD WINNEN?
DE PROEVEN ZIJN BOEIEND EN ER ZIJN HONDERDEN MOOIE PRIJZEN...
NEEM DEEL AAN ONZE
GROTE PRIJSVRAAG
DIE BEGINT IN DIT NUMMER

Jaren '50: kinderen als ideale reclamebondgenoten

Autobouwers gaan dus voor de promotie van deze modellen de gezinnen via hun kinderen trachten te bereiken. Daarom gaan ze hiervoor vanaf het begin van de jaren '50 samenwerken met de populaire stripweekbladen *Kuifje* en *Robbedoes* om hun jaarlijkse prijskampen of competities van spectaculaire hoofdprijzen te voorzien: een echte wagen voor het gezin (uiteraard het laatste nieuw model). Deze jaarlijkse grote prijskampen worden in de twee weekbladen weliswaar volgens verschillende formules georganiseerd: *Kuifje* kiest voor een kennis-prijskamp in het blad, *Robbedoes* aanvankelijk voor een autogerelateerde buitenactiviteit aan de Belgische kust. In de late jaren '50 zullen automerken in *Kuifje* ook reclamevervolgstripjes beginnen plaatsen.

Vanaf begin jaren '60 zullen autobouwers, los van deze stripweekbladen, ook mooie reclamestripfolders (getekend door populaire stripauteurs) zelf uitbrengen en verdelen.

Weekblad Kuifje

De Kuifje-prijskampen die een wagen als hoofdprijs wegschonken (jaarlijks van 1953 tot diep in de jaren '70) liepen over verschillende weken en zorgden zo voor een over een zekere periode gegarandeerde aanwezigheid van de sponsors in het blad. Deze wedstrijden werden in de jaren '50 aangekondigd door een mooie grote voorkaftillustratie waarop Kuifje de te winnen auto presenteerde, wat toen uitzonderlijk was, daar Hergé in die jaren het gebruik van zijn personage voor reclamedoeleinden consequent afwees (behalve voor de Kuifjealbums en de eerste Kuifjesmerchandising natuurlijk). Een jaarlijkse uitzondering dus. Deze weekbladkaften werden meestal ook als afzonderlijke losse promoflyers gedrukt of uitzonderlijk hernomen op de kaft van gratis verdeelde, meer algemene reclamefolders.

In 1953 organiseerde het weekblad *Kuifje* zijn eerste grote prijskamp, met als hoofdprijs een Dyna-Panhard. In 1954 werd het een Ifa Berline. In 1955 kon je een Fiat 1100A winnen, in 1956 een Fiat 1100B. In 1957 waren in België twee (!) Volkswagens Kever en in Frankrijk een 2PK en een Renault Dauphine te winnen.

In 1957 is Volkwagen in de Belgische editie van het weekblad ook verder aanwezig met het vervolg-reclamestripje '*Mijnheer VéWé in San Cylindro*' (aankondiging in nr.7 + 36 strips van nr.8 t.e.m. nr.25). Het verhaal is getekend door Kari voor het reclame-agentschap OTP (Office Technique de Publicité).

Bijlage bij Kuifje *nr. 8 van 1954*

Illustratie van Jean Graton uit Kuifje *nr. 52 van 1957* ▸

Bijlage bij Kuifje *nr. 50 van 1954*

Vanaf 1958 kan men opnieuw het laatste model Fiat 1100 winnen, waarna Fiat nog voor jaren voor de hoofdprijs van de grote jaarlijkse Kuifje-wedstrijd zal zorgen...

Jean Graton, die sinds 1953 doorheen allerlei kortverhalen en vanaf 1957 met de strip *Michel Vaillant* het weekblad *Kuifje* van een duidelijk 'autosport-profiel' voorzag, tekent trouwens in 1958 voor het reclameagentschap Publiart van uitgeverij Lombard ook een publicitaire vervolgstrip voor Fiat: '*De confidenties van een Fiat 1100*' telt 16 pagina's (1 aflevering per week) en verschijnt in het weekblad *Kuifje* van nr.2 tot nr.17. (lees hierover ook het Graton-dossier in BSM nr.161 van oktober 2008). ▸

Als deze auto spreken kon!
Maar zij spreekt!
Van 8 januari af lees je in KUIFJE de ontroerende geschiedenis van een
FIAT 1100
onder de vorm van een boeiend tekenverhaal.
DE "FIAT 1100" ZEGT JE TOT WELDRA!

Voor de Belgische versie werden Volkswagens ingezet, voor de Franse versie een Vespa, een Citroën 2CV en een Renault Dauphine (1956)

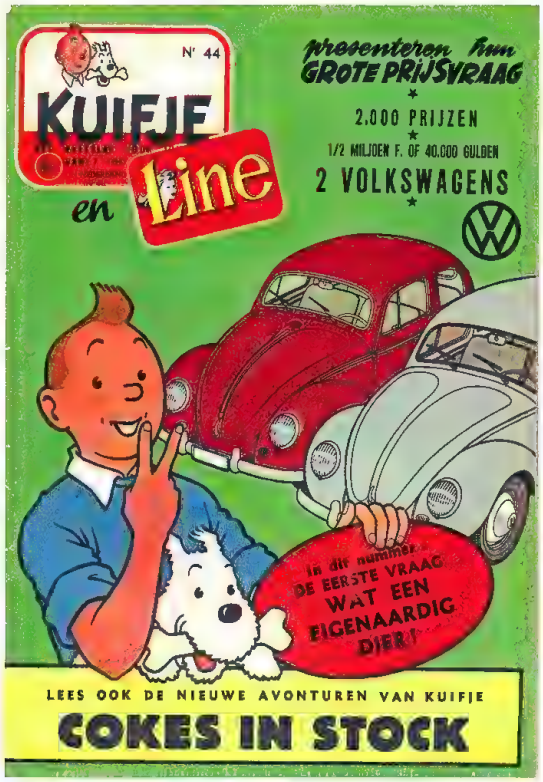

MENEER
VéWé
KOMT WEER!
JA! EN NOG WEL VAN VER! DAT WU ZOLANG NIETS VAN HEM HEBBEN GEHOORD, IS NIET ZIJN SCHULD: HIJ HEEFT NAMELIJK IN AL DIE TIJD EEN DOLLE REEKS AVONTUREN BELEEFD...
GELUKKIG WIST HIJ OP HET NIPPERTJE AAN ZIJN VIJANDEN TE ONTKOMEN, DANK ZIJ DE VINDINGRIJKHEID...
...HET ENE AL ERGER DAN HET ANDERE!
WELNU, VANAF AANSTAANDE WEEK KUNNEN JULLIE HIER DIE BOEIENDE AVONTUREN VOLGEN!
...EN DE DURF VAN ZIJN ZONEN EN VAN ZIJN VRIEND HENK KORDAAT, DE BEROEMDE AUTO-PILOOT! WILLEN JULLIE ER MEER VAN WETEN?
MENEER VéWé in SAN CYLINDRO

Aankondigingsstripje van Mijnheer VéWé in San Sylindro *door Kari (uit* Kuifje *van 13 februari 1957)*

In 1958 focussen zowel *Kuifje* als *Robbedoes* vooral op de activiteiten en attracties die ze voor *Het Rijk der Kinderen* op de Wereldtentoonstelling Expo '58 in Brussel hebben uitgewerkt. *Robbedoes* heeft daar een heuse 'Robbedoesraket' neergezet. *Kuifje* kiest consequent voor een 'Autodroom' waar je aan het stuur van kleine elektrische Mercedes-Benz-sportauto's een rondje kunt afleggen waarbij je spelenderwijs de wegcode kunt leren. In het najaar wordt bovendien de gloednieuwe Kuifje-building ingehuldigd, waarbij een denderende mini-renbaanrace met benzinewagentjes wordt georganiseerd.

De voorstelling van de Autodroom, uit Kuifje *nr. 13 van 26 maart 1958*

De succesmodellen van Citroën

Tegen begin jaren '50 hadden blijkbaar alle autobouwers een succesvolle, goedkope wagen in hun assortiment opgenomen, en was het tijd om weer werk te maken van het bedenken van nieuwe, luxueuze modellen.

Zo pakt autobouwer Citroën op 6 oktober 1955 op het Autosalon van Parijs uit met een gloednieuw model: de Citroën DS 19. Deze verbluffende nieuwe luxewagen combineert voor het eerst een voor die tijd ultramoderne, knappe vormgeving met allerlei bijzondere eigenschappen en toegepaste technieken zoals een hydropneumatische vering, voorwielaandrijving en schijfremmen. Dat was in autoland tot dan nooit gezien.

DS 19
ID 19
hydropneumatique
A la fin du XIXe siècle les premières automobiles apparaissaient sur les grandes routes. Leurs dispositifs de suspension, procurant aux passagers un confort précaire, étaient encore analogues à ceux des voitures mues par les animaux.
Les améliorations apportées depuis lors aux systèmes de suspension à ressorts métalliques et aux amortisseurs qui, par la suite, les ont complétés sont aussi nombreuses qu'imparfaites.
Il a fallu attendre mai 1954 et l'adaptation en série de suspensions hydropneumatiques aux roues arrière des 15 CV Citroën pour ouvrir un chapitre nouveau dans l'histoire du confort automobile
Traçant au-dessus du sol leur invisible sillage, les coques fuselées des DS et des ID, portées sur des coussins d'air, semblent planer au ras du sol

Infofolder Citroën DS en ID 19, 1959

De opvallende vormgeving van de wagen vloeide voort uit de zoektocht naar de ideale combinatie van lage luchtweerstand en een stabiel weggedrag. Het ontwerp is van de hand van Flaminio Bertoni, de toenmalige hoofddesigner van Citroën. Bertoni was tevens ook een geprezen beeldhouwer en architect.

Het spectaculaire nieuwe Citroën-model is een voltreffer, wat ook blijkt uit het aantal bestellingen die op de eerste dag van het autosalon 1955 te Parijs worden genoteerd: 12.000! Op het einde van de week is dit zelfs opgelopen tot 80.000, wat de autobouwer voor productieproblemen plaatst. Pas in de loop van 1956 kunnen de eerste bestellingen gehonoreerd worden.

De geweldige ID 19 , pure klasse aan betaalbare prijs (1956)

In 1956 komt Citroën ook met een vereenvoudigde versie van zijn voltreffer: de ID 19, een even knappe, maar nu wel betaalbare versie voor de middenklasse. Met de ID 19 biedt Citroën dus nu ook een model dat zich qua toegankelijkheid tussen zijn twee succesvolste verwezenlijkingen positioneert: de goedkope 2 PK en de dure DS.

'La page Citroën'

Tintin (France) brengt ter gelegenheid van het Autosalon een '*Special Auto*'-nummertje uit (nr.416 van 11 oktober 1956), waarin het nieuwe model ook als dusdanig wordt gepresenteerd.

In dit *Tintin*-nummer wordt als meegeniet supplement een nummertje van '*La page Citroën*' toegevoegd. Van dit geïllustreerde reclameblaadje zijn zeker 6 losse nummers verschenen die elk een aspect toelichten van de specifieke eigenschappen van de DS- en ID-modellen.

Het speciale Auto-nummer van het Franse Tintin *nummer 416 van 11 oktober 1956*

La Page Citroën nr. 1 , bijlage bij Tintin *(France) nr. 416, 11-10-1956*

Deze kleurenfolders (4 pagina's) zijn uitgegeven door N.V. André Citroën-Paris en zijn duidelijk bedoeld voor een jong publiek. De (vrij technische) uitleg wordt heel toegankelijk gebracht en in klassieke beeldverhaal-stijl humoristisch geïllustreerd door tekenaar Dechamps. Deze folders werden ook in België door Citroën-verkopers, samen met meer klassieke, voor de ouders bedoelde info-folders uitgedeeld. Een aantal van die *Page Citroën*-folders heb ik in Brussel gevonden, waardoor ik mij de vraag stel of die ook niet in het Nederlands zijn verschenen.

'Comment nous avons gagné Monte-Carlo 1959': een eenmalige stripfolder door Jean Graton

De ID 19 is dus, om prijstechnische redenen, een DS-variant met eenvoudiger techniek, minder motorvermogen en een soberder uitvoering. Het model is ondermeer bij rallyrijders populair omwille van de snellere schakelmogelijkheden en is een van de favorieten van de Rally van Monte-Carlo 1959.

Afkomstig uit negen Europese landen doen 320 rallyteams mee. Ze vertrekken op maandag 19 januari uit Parijs voor het eerste deel van de trip die hen tot Chambéry moet brengen. Vanaf dan leidt het tweede deel van de rally naar Monte-Carlo. Wagen nr.176, een ID 19 bestuurd door het trio Paul Coltelloni, Pierre Alexander en Claude Desrosiers komt op 25 januari als grote overwinnaar over de streep. Feest voor Citroën!

Zo'n prestigieuze sportieve overwinning is voor het merk uiteraard een geweldige reclamestunt. Merkwaardig genoeg zal de autobouwer hiermee echter niet groots uitpakken in de pers, behalve via een mooie reclamestripfolder '*Comment nous avons gagné Monte-Carlo* 1959' (4 pagina's in kleur). In deze strip, getekend door Jean Graton en verschenen in *Tintin* (France) nr.542 van 13 maart 1959, vertelt het winnende rallyteam ter attentie van de lezers van het Franse *Tintin*-weekblad hoe het allemaal verlopen is. In de Belgische uitgave van *Tintin* en *Kuifje* is deze stripreportage niet verschenen.

We weten niet of deze *Monte-Carlo*-folder toen ook in het Franse weekblad geschoven of meegeniet werd, maar wel dat die door Citroën-verdelers ook los werd uitgedeeld. Ook in België, waar we er in Brussel een exemplaar van vonden, tussen verschillende *Page Citroën*-folders en allerhande ID en DS-documentatie. De folder is gemaakt door de Franse *Centre d'information de la Jeunesse* en gedrukt door de *Imprimerie Moderne du Lion* uit Parijs.
Van deze folder hebben we in naslagwerken over Graton en zijn stripproductie tot nu toe geen spoor gevonden en vermoeden dat deze best wel zeldzaam is. We weten niet of daar ook een Nederlandse versie van bestaat.

Enkele publicitaire realisaties van Publiart voor autobouwer FORD

Publiart werkte vanaf eind jaren 50 niet enkel met autobouwer FIAT voor de sponsoring van de jaarlijkse *Kuifje*-wedstrijden, maar kon ook autobouwer FORD tot zijn klanten rekenen. Voor dit merk maakte het agentschap van Lombard enkele leuke boekjes en een gadget, die we jullie ter afsluiting van dit artikel niet willen ontzeggen.

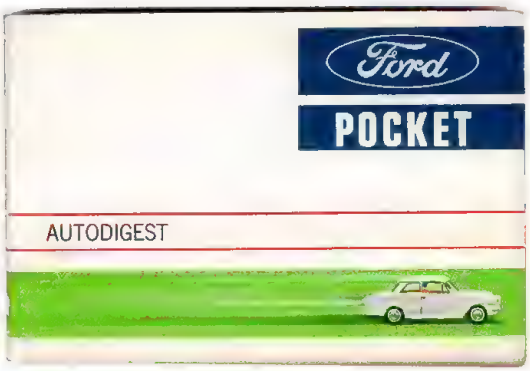

1961: **'FORD Pocket – Autodigest' (1961)**:
De teksten van dit boekje (13,5 x 9,1 cm, 160 blz) zijn geschreven door Yves Duval, de illustraties zijn van Mittéï.

1968: ***Kuifje's* Ford Escort-kalender**:
bijlage bij *Kuifje* nr.3 van 1968.
De Kuifje-kalender van dat jaar is een kartonnen display (met achteraan een voetje) in de vorm van een Ford-Escort dashboard. De drie verstelbare schijfjes zorgen voor een leuk permanent promogadget dat jaren meekan!

In het tweede deel van dit artikel over reclame voor autobouwers zullen we het hebben over *Robbedoes*-gelinkte promotionele activiteiten, folders en reclameblaadjes voor o.a. de automerken RENAULT en CITROEN en trakteren we jullie op een uiterst zeldzame, 4 pagina's tellende reclamestripfolder. ▸

Op de volgende 4 pagina's vindt u het stripje Comment nous avons gagné Monte-Carlo 1959 van Jean Graton (uit een publicitaire folder) ▸

RECLAMESTRIPS

COSMOS GARAGE

COMMENT NOUS AVONS GAGNÉ Monte-Carlo 59

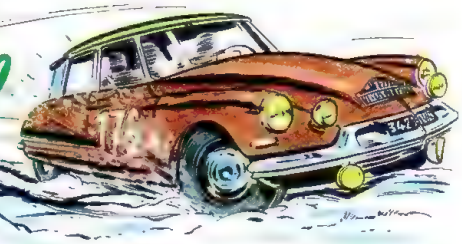

Interview en images par Jean Graton

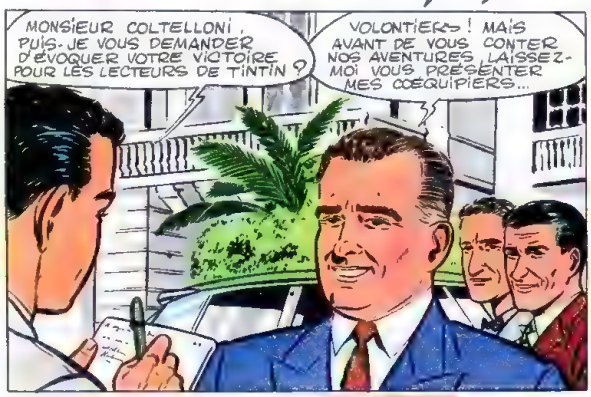
MONSIEUR COLTELLONI, PUIS-JE VOUS DEMANDER D'ÉVOQUER VOTRE VICTOIRE POUR LES LECTEURS DE TINTIN ?
VOLONTIERS ! MAIS AVANT DE VOUS CONTER NOS AVENTURES, LAISSEZ-MOI VOUS PRÉSENTER MES COÉQUIPIERS...

...PIERRE ALEXANDRE ET CLAUDE DESROSIERS. CAR C'EST UNE ÉQUIPE, ET PAS UN HOMME SEUL, QUI GAGNE UNE TELLE ÉPREUVE !
OUI, MAIS MOI, J'ÉTAIS SURTOUT LE "NAVIGATEUR"...
J'AI PRIS LE VOLANT À MON TOUR. SE RELAYER À TROIS, ET NON À DEUX, EST UN AVANTAGE. MAIS C'EST AUSSI UN HANDICAP. À CAUSE DU POIDS!

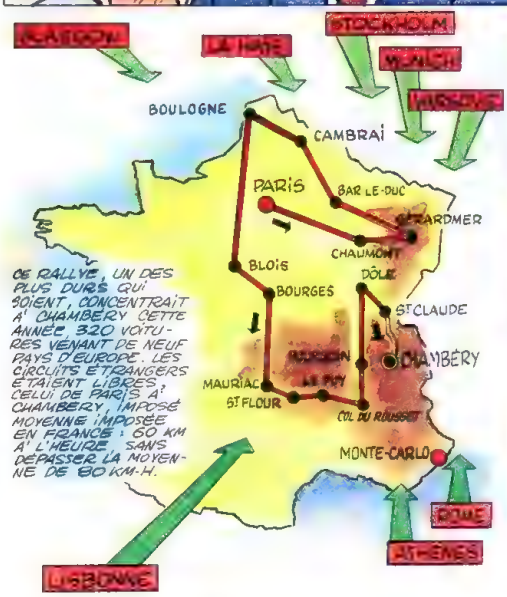

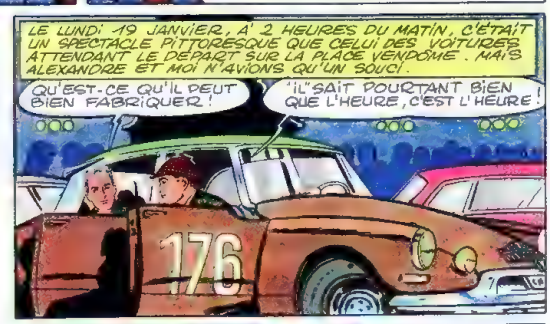
LE LUNDI 19 JANVIER, À 2 HEURES DU MATIN, C'ÉTAIT UN SPECTACLE PITTORESQUE QUE CELUI DES VOITURES ATTENDANT LE DÉPART SUR LA PLACE VENDÔME. MAIS ALEXANDRE ET MOI N'AVIONS QU'UN SOUCI.
QU'EST-CE QU'IL PEUT BIEN FABRIQUER !
IL SAIT POURTANT BIEN QUE L'HEURE, C'EST L'HEURE !
176

"IL", C'ÉTAIT DESROSIERS. IL FINIT PAR ARRIVER. MAIS DANS QUEL ÉTAT !.
ENFIN ! TE VOILÀ ! PAS TROP TÔT !.
EXCUSEZ-MOI.. MAIS PAS QUESTION DE PARTIR. J'AI 39°6 DE FIÈVRE. J'AI PRIS FROID HIER DANS L'ATELIER EN PRÉPARANT LA BAGNOLE !
PAS PARTIR !? TU ES FOU ! TU ES SUR LE CARNET, TU Y RESTES !. ALLEZ, MONTE ! ON TE SOIGNERA EN ROUTE !

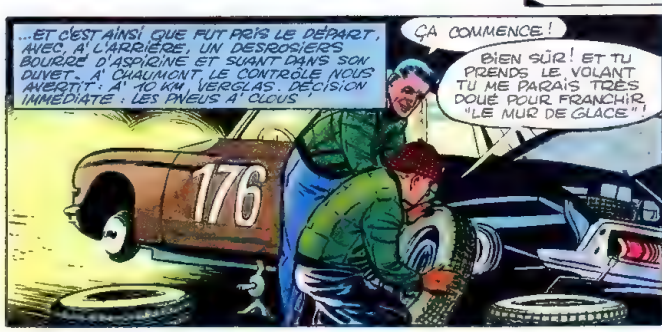
...ET C'EST AINSI QUE FUT PRIS LE DÉPART, AVEC, À L'ARRIÈRE, UN DESROSIERS BOURRÉ D'ASPIRINE ET SUANT DANS SON DUVET. À CHAUMONT LE CONTRÔLE NOUS AVERTIT : À 70 KM, VERGLAS. DÉCISION IMMÉDIATE : LES PNEUS À CLOUS.
ÇA COMMENCE !
BIEN SÛR ! ET TU PRENDS LE VOLANT TU ME PARAIS TRÈS DOUÉ POUR FRANCHIR "LE MUR DE GLACE" !
176

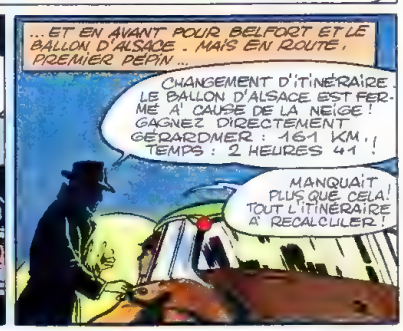
...ET EN AVANT POUR BELFORT ET LE BALLON D'ALSACE. MAIS EN ROUTE, PREMIER DÉPIN...
CHANGEMENT D'ITINÉRAIRE. LE BALLON D'ALSACE EST FERMÉ À CAUSE DE LA NEIGE ! GAGNEZ DIRECTEMENT GÉRARDMER : 161 KM. ! TEMPS : 2 HEURES 41 !
MANQUAIT PLUS QUE CELA ! TOUT L'ITINÉRAIRE À RECALCULER !

...PAS DRÔLE, EN EFFET, CAR VOUS VOUS LE RAPPELEZ, LE PARCOURS EN FRANCE ÉTAIT IMPOSÉ JUSQU'À CHAMBÉRY. HEUREUSEMENT, TOUT SE PASSA BIEN. MAIS AU DÉPART DE GÉRARDMER...

ÇA VA ÊTRE GAI !

LA TEMPÉRATURE EN EFFET S'ÉTAIT ADOUCIE, ET AVEC 40 CM D'ÉPAISSEUR DE "SOUPE" - LA NEIGE FONDANTE - LES CLOUS NE SERVAIENT PLUS À RIEN. AU CONTRAIRE...

...SOUDAIN, À BAR-LE-DUC...

TIENS ! EN VOILÀ QUI SE SONT PAYÉS UN PETIT TOUR DANS LE DÉCOR !

STOP ! ILS SONT DE "L'ÉCURIE" (1) IL FAUT LES AIDER.

(1) LE PAVILLON BLEU ET BLANC À L'ARRIÈRE, INSIGNE DE "L'ÉCURIE PARIS-ÎLE-DE-FRANCE".

C'ÉTAIT EN EFFET LA BRISTOL DES FRÈRES BONVALOT. PAS QUESTION DE LES LAISSER LÀ ! HEUREUSEMENT, TOUT ÉTAIT PRÉVU : PELLES... ET TAPIS DE SOL. NOUS Y ALLONS TOUS, Y COMPRIS LE "MORIBOND"...

MERCI !

À CHARGE DE REVANCHE !

VROOP VROOP

...MAIS POUR REPARTIR ENSUITE ! UN VRAI DÉPART "EN JAVA" !

UNE SEULE CHANCE : PASSER ENTRE CES DEUX ARBRES !

MIEUX VALAIT ÉVITER LE CONTACT AVEC LE DUR ! JE L'ÉVITAI, MAIS DE JUSTESSE. MAIS MAINTENANT, À NOTRE TOUR DE JOUER AUX ESQUIMAUX. JE COMMENCE À TASSER LA NEIGE EN MANŒUVRANT LE CORRECTEUR DE HAUTEUR

ÇA MARCHE, MAIS ÇA NE VA PAS VITE !

...MAIS ALORS, LES FRÈRES BONVALOT, PUIS OREILLER (1), GELÉ, D'AUTRES ENCORE...

ON ARRIVE !

V'LÀ LA REVANCHE !

(1) OREILLER, L'ANCIEN CHAMPION DU MONDE DE SKI, ÉTAIT UN DES CONCURRENTS DU RALLYE

BIEN ENTENDU, À BAR-LE-DUC...

VOUS AVEZ 29 MINUTES DE RETARD !

...IL FALLAIT RATTRAPER CELA. LES PNEUS À CLOUS ENLEVÉS, NOUS FONÇONS JUSQU'À CAMBRAI, PUIS BOULOGNE, OÙ DESROSIERS RETROUVA ENFIN SA FORME !

POURQUOI CETTE CASQUETTE DE PATRON PÊCHEUR !?

ÇA ME RAPPELLERA LES MATINS DE CHASSE EN MER. MAINTENANT, IL FAUT CHASSER !

...MOIS BOURGES, MAURIAC... DE NOUVEAU, LA MONTAGNE ! ET DANS LA NUIT, UN VENT, JE NE VOUS DIS QUE CELA !

♫ JANVIER AU PORTUGAL... ♫

C'EST VRAI, REGARDE, ALEXANDRE ! LA 2 CV DE LISBONNE. SI JAMAIS ELLE S'ENVOLE, ILS SONT CAPABLES DE LA PÉNALISER !

... LE MÊME JOUR, À CINQ HEURES, NOUS ÉTIONS AU PIED DU COL DU ROUSSET, APRÈS LE PUY...

17 KM DE LACETS ...ET DE VERGLAS ! ON MET LES "CLOUS" ?

NON ! PUISQU'ON A PRIS DE L'AVANCE EXPRÈS !

...APRÈS SAINT-CLAUDE, LES ÉCHALONS (5 COMMUNES DE SUITE AVEC LE MÊME NOM !) OÙ DESROSIERS TRAVERSE UNE CONGÈRE GROSSE COMME UN CINQ TONNES.

GRAVE ?

NON ! ÇA NE FAIT PAS 30 CM. DE LONG SUR 1 CM. DE PROFONDEUR. ON N'AURA PAS DE PÉNALISATION.

...EN PLEINE NUIT SERRANT LES DENTS, DESROSIERS SE REMIT À FONCER VERS CHAMBÉRY.

...MERCREDI 21, À 2 HEURES DU MATIN, NOUS Y ÉTIONS. LE PLUS DUR RESTAIT À FAIRE.

POURQUOI DITES-VOUS QUE LE PLUS DUR RESTE À FAIRE ? IL ME SEMBLE POURTANT QUE CE PREMIER CIRCUIT..

NON ! CE N'ÉTAIT QU'UN JEU D'ENFANT, COMPARÉ AU TRAJET CHAMBÉRY-MONTE-CARLO. CETTE FOIS, LES TEMPS ALLAIENT NOUS ÊTRE IMPOSÉS, ET PAR SECTION. MINIMUM 1 KM EN 66 SECONDES, MAXIMUM 1 KM EN 55 SECONDES ! BIEN SÛR, NOUS AVIONS ÉTUDIÉ LA ROUTE, CHOISI DES REPÈRES, NOUS AVIONS UNE FEUILLE SPÉCIALE. MAIS EN PLUS DES CONTRÔLES RÉGULIERS, IL Y AVAIT DES CONTRÔLES SECRETS, INOPINÉS...

..DONC NÉCESSITÉ ABSOLUE DE CONTRÔLER ÇA VITESSE SANS UNE DÉFAILLANCE (CE FUT LE TRAVAIL REMARQUABLE D'ALEXANDRE) ET D'AVOIR UNE VOITURE AU RENDEMENT MAXIMUM, C'EST-À-DIRE ALLÉGÉE !

PAS DE DEMI-MESURES ! IL Y A 180 KGS À ENLEVER (1) ...OUI, LES 2 PNEUS À CLOUS 2 À L'AVANT SUFFIRONT (2)..ET UNE TROUSSE DE TOILETTE POUR NOUS TROIS !

1. PARCE QUE L'ÉQUIPAGE COMPRENANT 3 PERSONNES ÉTAIT HANDICAPÉ PAR RAPPORT AUX VOITURES CONDUITES PAR 2 CONCURRENTS SEULEMENT. 2) AVEC L'ID DE COLTELLONI, QUAND LES ROUES AVANT ACCROCHENT, LE RESTE PASSE, À CONDITION QU'IL N'Y AIT PAS DE POIDS À L'ARRIÈRE !

...AUTRE PROBLÈME RÉSOLU AVEC ÉLÉGANCE PAR ALEXANDRE : UNE LAMPE ÉLECTRIQUE SPÉCIALE MUNIE D'UNE LOUPE POUR LIRE LA CARTE ET CALCULER LES TEMPS SANS ÉBLOUIR LE CONDUCTEUR !

. TOUT DE SUITE, CE FUT LE DRAME DES "TEMPS" À TENIR : À CORENC, NOUS AVIONS 7 MINUTES DE RETARD, ET RESTAIENT SUR LES 37 KM À FAIRE AVANT GRENOBLE, LES 3 COLS DE LA CHARTREUSE GRANIER, CUCHERON, PORTE ! DES FAMEUX, AVEC DE LA GLACE ! COMMENT RATTRAPER NOS 7 MINUTES ? CE FUT ALORS UNE DISCUSSION ÉPIQUE AVEC ALEXANDRE - LA TÊTE - ET À TOUTE VITESSE, LE CHRONO TOURNAIT, IMPLACABLE ! ET C'EST ALEXANDRE QUI CALCULA. ET TROUVA ! IL FALLAIT GAGNER 5 SECONDES PAR KILOMÈTRE, AUTREMENT DIT 37 FOIS 5 SECONDES. ON RISQUAIT D'ÊTRE PÉNALISÉ POUR AVANCE À L'ARRIVÉE ? EH BIEN, ON POINTERAIT "À LA NORMANDE", C'EST-À-DIRE QUE NOUS UTILISERIONS NOTRE MARGE DE 1 MINUTE À LAQUELLE NOUS AVIONS DROIT SANS PÉNALISATION. AVEC 1 MINUTE 30 D'AVANCE, NOUS TOMBERIONS PILE À GRENOBLE !

ET AINSI FUT FAIT. MAIS ENSUITE, JE FUS PRIS D'UNE DE CES "VAP" ! JE N'Y VOYAIS PLUS CLAIR, LE SOMMEIL ! JE FAISAIS 72 SECONDES AU KM, AU LIEU DE 66 !

VITE, DESROSIERS ! À TOI DE JOUER

...ORAISON, SAINT-AUBAN DÉFILÈRENT DANS LA NUIT, ET CE FUT LE PASSAGE IMPRESSIONNANT DU PONT DE GAGUBY ...

AH ! LE PLONGEON DANS LE VIDE !

À GILETTE. QUEL SOUVENIR ! CELUI DE L'ACCIDENT QUI NOUS AVAIT COÛTÉ TOUS NOS ESPOIRS L'AN DERNIER. SUR 92 VOITURES PARTIES DE PARIS, NOUS RESTIONS À 2. C'ÉTAIT LE JOUR. LES GENDARMES AVAIENT CRU TOUT FINI, AVAIENT LÂCHÉ UN CAMION. ET DANS UN VIRAGE, À 3 KM DE LA NATIONALE 202..

LA CAMIONNETTE EUT BEAU SE COUCHER AU ROCHER...

...MAIS CETTE ANNÉE, CE N'ÉTAIT PLUS QU'UN MAUVAIS SOUVENIR, ET NOUS AVONS TENU NOTRE TEMPS. NOUS ÉTIONS À L'HEURE À MONTE-CARLO, AVEC 10 POINTS SEULEMENT DE PÉNALISATION.

VOTRE HEURE DE DÉPART POUR LE "CIRCUIT DE MONTAGNE" : CE SOIR, 20 HEURES 13.

TRÈS BIEN. JE TÉLÉPHONE AU COL DU TURINI POUR SAVOIR S'IL Y A DU VERGLAS !

RECLAMESTRIPS

IL Y EN AVAIT ?
OUI ! SUR 11 KM, 8 AVANT LE COL 3, APRÈS ! ALORS, NOUS AVONS DÉCIDÉ D'ALLÉGER ENCORE LA VOITURE - UNE ROUE DE SECOURS - ET DE NE PAS METTRE DE "CLOUS"... CAR SUR LES 431 KM DE CETTE ÉPREUVE FINALE, IL FALLAIT TENIR SON TEMPS À TOUT MOMENT, ET NOS ADVERSAIRES DIRECTS AVAIENT 0 POINT, NOUS 10... LE RALLYE SE JOUAIT LÀ !
... ET SUR QUEL ITINÉRAIRE ! VOYEZ VOUS-MÊME !
1 MONACO DÉPART
2 MENTON
3 CASTILLON (COL)
4 COL DE BRAUS
5 L'ESCARÈNE
6 COL DE TURINI
7 LA BOLLÈNE
8 ST JEAN LA RIVIÈRE
9 PONT DE LA MANDA
10 MALAMAIRE
11 CASTELLANE
12 PONT DE LA MESCLA
13 ST MARTIN-VÉSUBIE
14 SAUT DES FRANÇAIS
15 LEVENS
16 CHATEAUNEUF
17 PEILLE
18 LA TURBIE
... À 20 H 19, LE GRAND DÉPART. C'EST TOUT DE SUITE TRÈS DUR À CAUSE DU VERGLAS. LE SPECTRE DE LA MALCHANCE NOUS HANTE ...
N'EST-CE PAS ORGEILLER !
DÉPÊCHEZ-VOUS DE POINTER, VOYONS !
NOUS AVIONS MAINTENANT 240 POINTS DE PÉNALISATION, ALORS QUE NOTRE CONCURRENT LE PLUS PROCHE N'AVAIT QUE 169 POINTS...
CETTE LENTEUR EXASPÉRANTE NOUS COÛTE 1 POINT !
... DESROSIERS CONDUIT ENTRE MALAMAIRE ET LA BOLLÈNE, PENDANT QUE JE RÉCUPÈRE
ATTENDONS 3 MINUTES ! S'IL Y AVAIT UN CONTRÔLE SECRET !
... ÉNERVÉ, JE PARS ! JE PRENDS LE RISQUE. ET AU COIN DE LA RUE ...
ÇA Y EST ! LE CONTRÔLE SECRET ! IL NOUS A POINTÉ !
FICHUS ! PAR MA FAUTE ! ÇA NOUS COÛTE LE RALLYE !
CE QUE NOUS NE SAVIONS PAS, ÉVIDEMMENT, C'EST QUE NOS REDOUTABLES RIVAUX DEVAIENT EN PRENDRE, EUX, POUR 60 POINTS, À LEVENS !
APRÈS LE CONTRÔLE DE LA MOYENNE CORNICHE, C'EST UNE SÉRIE DE LACETS COURTS... CE FUT NOTRE CHANCE ! MÉTHODIQUEMENT, ALEXANDRE ET DESROSIERS M'AIDAIENT..
ÉPINGLE !
ÉPINGLE !
VAS-Y ! VISE JUSTE !
3427 HP 75
... ET JE VISAIS JUSTE ! ET ÇA PASSAIT !
... TANDIS QUE LES AUTRES... EH BIEN, LES AUTRES, ILS N'AVAIENT PAS PASSÉ ! ET À L'ARRIVÉE, NOUS ÉTIONS, SANS LE SAVOIR, PREMIERS AU CLASSEMENT GÉNÉRAL !
BRAVO !
LEUR ID, C'EST UNE ID DU TONNERRE !
BRAVO LA 176 !
MESSIEURS, JE VOUS FÉLICITE POUR VOTRE BELLE VICTOIRE !
DE LA PART DE SON ALTESSE LE PRINCE RAINIER.
ET L'ENVELOPPE ALLA REJOINDRE LES COUPES DANS LA VOITURE. MAIS QUELQUES MINUTES PLUS TARD, MA FILLE, QUI ÉTAIT VENUE M'ACCUEILLIR, ACCOURAIT...
?!
PAPA, PAPA, DANS L'ENVELOPPE QUE TU AS JETÉE... TON 1er PRIX ! LE CHÈQUE DE 1.200.000 FRANCS !
APRÈS, IL N'Y A PLUS RIEN !.. SI, CECI, QUI EST LA RANÇON DU SUCCÈS. LA POSE POUR LE PHOTOGRAPHE... AVEC NOTRE FIDÈLE AMIE : NOTRE ID 19, LA VRAIE GAGNANTE !
FIN

RÉALISATION CENTRE D'INFORMATIONS DE LA JEUNESSE

ROBBEDOES PROMOTIEMATERIAAL

Deel 3: Reclameaffiches voor het weekblad Spirou/Robbedoes (1938-1960)

▲ *Folder 'Soldes au Louvre' (5-12-1938)*

Zoals we het reeds in vorige nummertjes van *StripKiosk* hebben aangetoond, heeft uitgeverij Dupuis altijd veel zorg besteed aan promotiemateriaal voor haar publicaties. In de periode 1940-1960 was het niet anders, en daar zaten wat betreft het weekblad *Robbedoes* en zijn striphelden merkwaardige en mooie dingen tussen, zowel voor de promotie van het stripblad als voor de albumreeksen. In dit artikel gaat onze aandacht uit naar bijzondere affiches, die Dupuis in de jaren '40, '50 en '60 ten behoeve van krantenwinkels verspreidde.

Door Philippe Mouvet

Een blitse start!

Vóór het midden van de jaren '50 zijn voor de stripbladen *Spirou* en *Robbedoes* zo goed als geen promotionele affiches gedrukt, behalve ter gelegenheid van de lancering van het eerste nummertje van *Spirou* in april 1938. De krantenwinkels die toen al de weekbladen *Bonnes Soirées* en *Le Moustique* van uitgeverij Dupuis verkochten kregen samen met de bewuste affiche (50 x 32 cm) een brief toegestuurd waarin de handelaars gevraagd werd om die aan hun uitstalraam te hangen en het eerste nummertje van het blad mooi in zicht te leggen.

In 1938 en 1939 werden vooral propaganda- en aankondigingsnummers voor *Spirou* en *Robbedoes* uitgedeeld die, door het grote formaat van het blad, eveneens als eyecatchers konden dienen.

In 1938 werd trouwens op hetzelfde formaat een gezellige reclamefolder voor de koopjes ('solden') bij het Brusselse grootwarenhuis *Au Louvre* verdeeld, met een exclusieve kaftillustratie van Spirou door Rob-Vel.

▲ *Affiche april 1938*

Propagandanummer ('nr. 1') van 27-10-1938

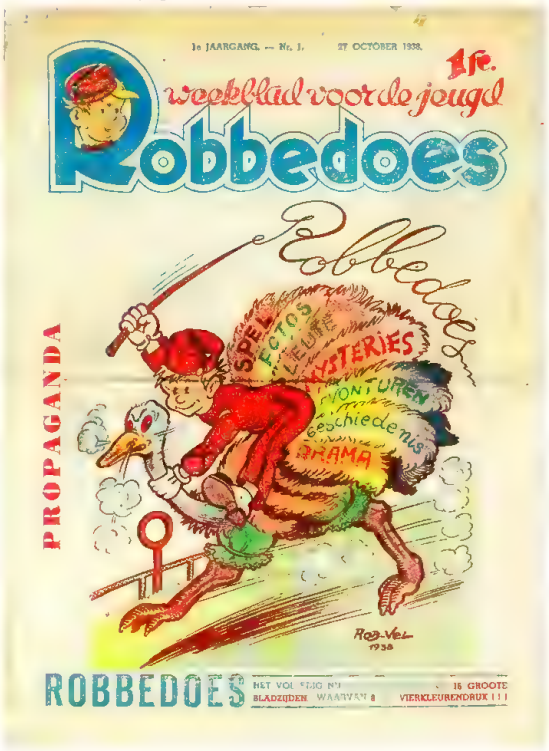

Propagandanummer ('nr. 49') van 28-9-1939

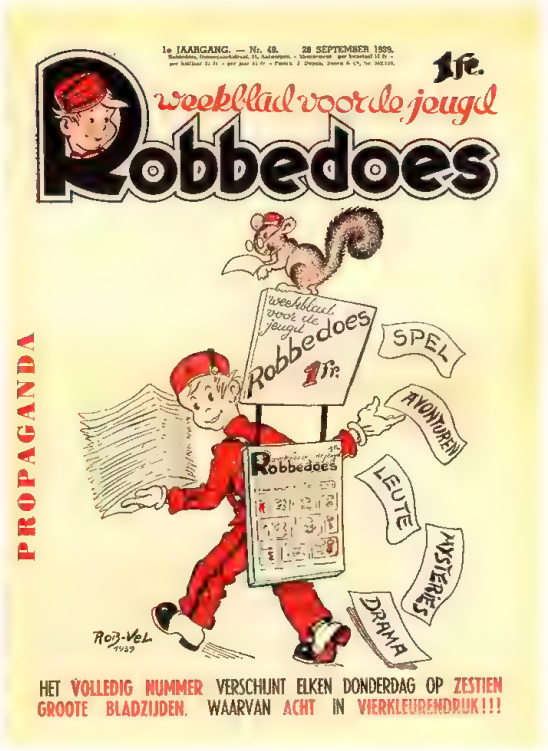

Tijdens de oorlogsjaren kromp het formaat van het blad door de papierschaarste en vond men reclame voor het stripblad hoofdzakelijk in de verschillende weekbladen van de uitgeverij, meer bepaald in *Bonnes Soirées* en *De Haardvriend*. In 1940-41 nam tekenaar Jijé (Joseph Gillain) een eerste keer (en tijdelijk) de strip Robbedoes van Rob-Vel over en maakte hij in 1941 ook vijf prachtige paginagrote reclametekeningen voor het stripblad. Die verschenen toen op de achterkaften van de hoger vermelde tijdschriften. Spijtig dat er toen geen affiches van gemaakt werden...

Gelukkig werden in die jaren ook mooie grote Spirou-kalenders uitgebracht, die je thuis het hele jaar door aan de wand kon hangen. Die kwamen wat in de buurt van reclameaffiches, maar waren niet voor openbare plaatsen bedoeld. Tot 1949 werden deze kalenders op enkele uitzonderingen na enkel in het Frans gedrukt...

Ook in de eerste jaren na de oorlog werden geen reclameaffiches voor het blad gemaakt, tenzij indirect aan Franstalige kant via affiches voor Spirou theater- en poppenkastvoorstellingen of nog ter promotie van de Erewet van de *Amis de Spirou* (de Franstalige Club van de Robbedoes Vrienden), alsook de wervingsaffiche voor de Franstalige Robbedoes Vlieg-Club CSA.
Voor de Vlaamse Robbedoesclubs werden zulke affiches niet gemaakt. Uit 1947 hebben we echter wel een publicitaire emailplaat voor het weekblad *Robbedoes* gevonden, waarvan tot op heden geen Franstalige tegenhanger bovengekomen is.

Achterkaft De Haardvriend *nr. 51 (21 12-1941)*

1942
Calendrier Bonnes Soirées
OFFERT PAR LA REVUE
ET PAR Spirou LE JOURNAL DES JEUNES
A NOS ABONNÉS, A NOS LECTEURS, A NOS LECTRICES
Bonne Année
Que Chacun des jours de cette année représente pour vous, et votre famille 24 heures de joie et de paix du cœur
Imp. J. DUPUIS, Fils et Cie, Marcinelle

Promokalender Spirou *en* Bonnes Soirées, *1942*

Affiche theatervoorstelling Le Farfadet seizoen 1 (15-12-1942)

Van 1950 tot 1957 zijn ons evenmin reclameaffiches voor het weekblad gekend, behalve dan weer onrechtstreeks via de aanplakbrieven voor de Robbedoes theater/strandspelen aan de Belgische kust of nog voor de Robbedoesbons. Publiciteit voor *Robbedoes* verschijnt net als voorheen hoofdzakelijk in de weekbladen van Dupuis, afgewisseld met tijdsgebonden reclame (met Pasen en het jaareinde) voor de eerste stripalbums met de avonturen van helden uit het weekblad.

Een nieuwe wind bij Spirou en Robbedoes

1955 is een belangrijke datum voor uitgeverij Dupuis en het weekblad *Robbedoes*, zowel in positieve als negatieve zin.
Minder goed nieuws is dat in dat jaar zowel Jean Doisy als Alain de Prelle overlijden. Jean Doisy was tot begin jaren '50 de bezieler van het weekblad *Spirou* (en dus ook van Robbedoes). Alain de Prelle was, met zijn geweldige reportagereeks als globetrotter in *Le Moustique* (zusterblad van *Humoradio*), de sterreporter van het blad.
1955 was voor Charles Dupuis, directeur van de weekbladen van Dupuis, trouwens ook al moeilijk begonnen met een flinke ruzie tussen hem en André Franquin, die daarop met slaande deuren naar het concurrerende weekblad *Kuifje* van uitgever Raymond Leblanc (Lombard-uitgaven) was gestapt om daar de gagreeks Ton en Tineke op te starten. Gelukkig vonden Dupuis en Franquin vrij snel een oplossing voor hun geschil en konden de avonturen van Robbedoes in het weekblad verdergezet worden.

Wervingsaffiche CSA, 1946

Emailplaat voor weekblad Robbedoes, 1947

Affiche strandspelen en Spirou-Théâtre, 1950

Affiche voor Robbedoes Bons, 1957

ROBBEDOES PROMOMATERIAAL

Achterkaft De Haardvriend *nr. 842 (9-11-1952)*

Cover van het boek geschreven door Alain de Prelle

Gelukkig is er ook goed nieuws: in 1955 legt Charles Dupuis (die het even van Doisy had moeten overnemen) de taak van hoofdredacteur van zijn stripblad in handen van Yvan Delporte. En er is werk op de plank!

In 1955 bruist het namelijk van allerlei nieuwe initiatieven in stripland.

Uitgeverij Lombard start naast de weekbladen *Kuifje* en *Tintin* nu ook een specifiek weekblad voor meisjes: *Line* verschijnt echter enkel in het Frans. De concurrentie komt ook uit de hoek van de Belgische dagbladen, met de opstart van allerlei wekelijkse kindersupplementen vol toffe strips.

Ook Dupuis brengt naast *Robbedoes* dat jaar haar nieuwe stripblad *Sprint* uit, bedoeld voor iets oudere lezers. *Robbedoes* en *Spirou* starten met een nieuwe formule: Delporte neemt allerlei initiatieven om het blad aantrekkelijker te maken en verhoogt vanaf 1957 het aantal extra nummertjes van twee (de door de erg katholieke uitgever Dupuis verplichte Paas- en Kerstnummers) tot drie, soms zelfs 4 Specials

Affiche voor Sprint, *bijlage bij Robbedoes (17-11-1955)*

SPIROU
SURPRISE
SURPRISE
!!!
Hebdomadaire 18e Année 24 pages N° 886
7 Avril 1955 6 francs
SPIROU
VOTRE JOURNAL ENCORE PLUS AGRÉABLE
UN JOURNAL EN COSTUME DE PRINTEMPS !
DYNAMIQUE COMME LE "PANTHER" DE BUCK DANNY !
AVENTUREUX COMME L'AME DE JERRY SPRING
VIF-ARGENT COMME LE MARSUPILAMI !
ET TOUTES LES COULEURS DE L'ARC-EN-CIEL !
UNE EXPLOSION DE JOIE !
Ton journal est maintenant
SPLENDIDE ! MERVEILLEUX ! INCOMPARABLE !!!

▲ *Cover* Spirou/Robbedoes *'nieuwe formule' (7-4-1955)*

▲ *Affiche voor* Spirou *nr. 1131 (kerst 1959)*

per jaar. Een extra Vakantienummer wordt vanaf dan een vaste waarde en traditie. Andere extranummers zijn meer gelegenheidsgebonden. Af en toe pakt het promoteam voor *Spirou* en *Robbedoes* uit met iets uitzonderlijks. Zo werd in 1960 bij de opstart van de Microbibliotheek als supplement bij het weekblad eenmalig een klein (5,5 x 10,4 cm), gezellig bankbiljetje van de 'Bank van Sinterklaas' rondgedeeld. Voor ons de ultieme Robbedoes-strooifolder!

Banque de St Nicolas
Bank van St Niklaas
1
Nicolas
Niklaas
Le président
SPIROU
c'est le champion du monde des journaux d'aventure!
(dans chaque numéro un album complet en 36 pages miniature!)
...et on le vend partout
8 francs
ROBBEDOES
Het jeugdblad waar Pit in zit!
In elk nummer een kompleet album in 36 microbladzijden
Overal verkrijgbaar voor 8 frank

▲ *Strooibriefje, formaat 5,5 x 10,4 cm, recto-verso, 1960*

Het fresco in de Jacqmainlaan, EEN STRIPMUUR AVANT LA LETTRE

▾ *Foto met dubbele rij redactie- en directieleden (bron: KADOC - Archief Gaston Van Impe).*

▴ *Foto met enkele rij redactie- en directieleden*
(bron: De Standaard. Het levensverhaal van een Vlaamse krant *1914-1948).*

Op 5 oktober 1944 krijgt de 21-jarige Marcel Neels een uitnodiging om te komen solliciteren bij *De Nieuwe Standaard*. Hij wordt meteen aangenomen als illustrator van 'actueele caricatureele teekeningen'. Het is een schot in de roos en de jonge tekenaar verovert al snel een vaste stek op de redactie van De Gids in de Brusselse Jacqmainlaan nr. 127. In de loop van 1945-46 beeldt hij zijn collega's af op een grote muurschildering in de refter van De Gids. Die stripmuur avant la lettre bestaat helaas niet meer maar er zijn gelukkig wel foto's bewaard gebleven.

Door Yves Kerremans

met dank aan Jan Van Impe, Tony Van den Eede en Luc Vints - KADOC

Marc Sleen kijkt met een nostalgische blik terug op zijn tijd in de Jacqmainlaan. In 2012 vertelt hij in *De Morgen*: "Ik was negentien of twintig toen ik gevraagd werd of ik als huistekenaar voor *De Standaard* wilde werken. Ik kreeg een klein kantoortje op de Emile Jacqmainlaan, waar ik vooral politieke karikaturen tekende". En in 1978 in *Stripgids*: "Omdat er nog een groot gebrek aan steenkool was, alles nog verduisterd moest worden en er vrijwel geen treinen reden, bleven wij allemaal slapen in wat wij toen de opiumkit noemden. Hubert van Herreweghen, Albert Coppé... Al de groten van *De Standaard* waren daar en sliepen in bedjes naast elkaar zoals in een kazerne. We liepen er op onze pantoffels rond, werkten soms tot een of twee uur 's nachts, en gingen dan nog een pint pakken op de Jacqmainlaan". Naast lange dagen van hard werk is er op de redactie ook tijd voor plezier. In *De Zetduivel*, het personeelsblad

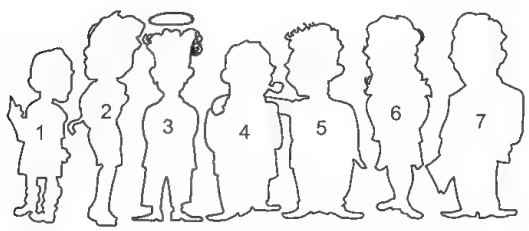

van De Gids, zijn daarvan heel wat verslagen te vinden (lees ook 'De personeelsbladen van De Gids, Het Volk en De Standaard' in *Stripkiosk* nr. 1). Het is opmerkelijk dat er in *De Zetduivel* met geen woord gerept wordt over de muurschildering in de refter. Bij zijn overstap naar *De Standaard* in 1965 haalt Sleen de fresco's aan in zijn getekende biografie. Dan is het wachten tot journalist Louis De Lentdecker de muurschildering vermeldt in *De Standaard* van 20-21-22 juli 1979. En wat nog belangrijker is: hij plaatst een foto van een gedeelte van de schildering bij zijn terugblikkend artikel. Het is wachten tot 1985 wanneer Gaston Durnez - Sleens vriend en collega bij De Gids - foto's van de (vermoedelijk) volledige muurschildering opneemt in het eerste deel van zijn naslagwerk 'De Standaard. Het levensverhaal van een Vlaamse krant'. Van één van de foto's zit ook een afdruk bij KADOC (Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving van de KU Leuven). De oorsprong van alle gelokaliseerde afbeeldingen van de muurschildering zijn terug te voeren tot dezelfde twee zwart/wit foto's.

Van Sleens muurschildering in de refter van De Gids zijn twee delen gekend: één rij met zeven figuren en twee rijen met respectievelijk negen en twaalf figuren. Alle figuren waren ten voeten uit afgebeeld. De schildering was in kleur gemaakt maar er zijn alleen zwart/wit foto's beschikbaar. Er staat geen referentie op de foto's waaruit de afmetingen kunnen afgeleid worden maar Gaston Durnez spreekt in zijn boek over een groot fresco en Willy Vandersteen over levensgrote karikaturen. Identificatie van de achtentwintig redactieleden of directieleden is geen sinecure maar gelukkig zetten Durnez en De Lentdecker ons al op weg door enkele namen te noemen. Verder zijn Sleens karikaturen van zijn collega's in *De Zetduivel* een onschatbare bron van informatie

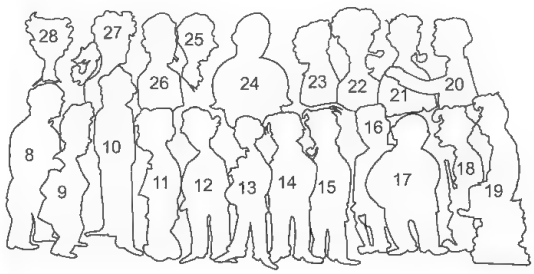

om de figuren op de muurschildering te helpen identificeren. Maar bovenal kan er gebruik gemaakt worden van een document van Hedwige Hollants dat zich in het archief van Gaston Van Impe bij KADOC bevindt. De informatie van De Lentdecker en Durnez, getuigenissen van Tony Van den Eede (zoon van Georges en Celestina) en Jan Van Impe (zoon van Gaston en Hedwige) en het archief van Gaston Van Impe laat toe om twintig figuren te identificeren. De Lentdecker noemt één figuur die echter niet kan geïdentificeerd worden op de muurschildering. Tenslotte staat er van één figuur een karikatuur in *De Zetduivel* maar helaas zonder naam. Van de achtentwintig afgebeelde redactieleden of directieleden blijven er dus slechts zeven onbekend. Op de volgende pagina's staan fiches van de geïdentificeerde personen met een foto en/of een karikatuur door Marc Sleen. ▸

Gaston Van Impe (11) en Hedwige Hollants (2)

Gaston Van Impe (1914-1973) was van 1935 tot 1940 vaste medewerker van *De Standaard* en *Het Nieuwsblad*. Van 1 augustus 1945 tot 31 december 1948 was hij journalist bij *De Nieuwe Standaard* (later *De Nieuwe Gids*). Daar raakte hij goed bevriend met Marc Sleen die hem regelmatig liet opdraven als vliegende reporter in zijn eerste Nero-verhalen. Van Impe maakte in die periode reportages in bezet Duitsland en volgde de ruchtmakende repressieprocessen. Zoon Jan schonk het archief van zijn vader aan KADOC. Gaston Van Impe leert zijn vrouw Hedwige Hollants (1925-2017) kennen op de redactie van De Gids. Zij was de zus van hoofdredactrice Betsie Hollants. Hedwige maakte op vraag van haar zoon een overzicht van de redactiemedewerkers uit de dubbele rij van de muurschildering waarvan ze zich de naam nog herinnerde. Dat overzicht maakt nu deel uit van het archief van Gaston Van Impe bij KADOC.

▲ *Hedwige Hollants en Gaston Van Impe (foto 1946)*

▲ *Gaston Van Impe in 'De erfenis van Nero' (1948).*

Joris Van den Eede (1) en Celestina Sanctorum (6)

Het echtpaar Joris Van den Eede en Celestina Sanctorum (1918-1954) werkten beiden samen met Marc Sleen voor *Ons Volkske*. Joris vervoegde begin 1946 de ploeg van het kinderweekblad en schreef o.a onder het pseudoniem Groote Broer. De samenwerking tussen Tine Sanctorum en Marc Sleen dateert al van voor hun publicaties in *Ons Volkske*; Marc illustreerde begin 1943 een sprookje van Tine voor *Wekroep*, het officieel orgaan van de vrienden van Pro Juventute. De roepnaam van Celestina was Tine en zij leverde als Tante Tine bijdragen voor het jeugdweekblad. Tine is reeds in 1954 overleden, Joris in een auto-ongeval rond 2006.

◀ *Georges Joris Van den Eede (foto 1950) en Celestina Sanctorum*

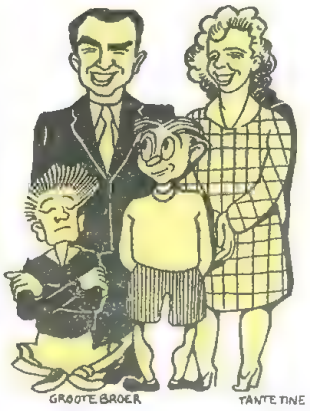

▲ *Groote Broer en Tante Tine door Marc Sleen (1946).*

Jan de Spot (8)

Jan de Spot (1912-1980) is eerst buitenlandcorrespondent voor *De Nieuwe Standaard*, later directeur-hoofdredacteur van *De Nieuwe Standaard* en *Het Nieuwsblad*. Sleen illustreert talrijke cursiefjes van zijn hoofdredacteur en geeft hem regelmatig een cameo in zijn stripverhalen.

▲ *Jan de Spot (foto 1977).*

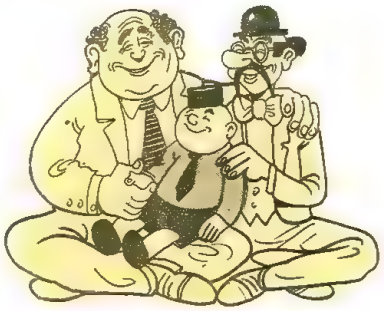

▲ *Jan de Spot met Piet Fluwijn en Bolleke (1949).*

Juliaan Haest (15)

Juliaan Haest.

Juliaan Haest (1912-1984) wordt in 1945 hoofdredacteur van het familieweekblad *Ons Volk*. Op de redactie van De Gids in de Jacqmainlaan deelt hij met Sleen een lokaal op de verdieping die de redactieleden Siberië noemen. Haest is een verstokte pijproker en Sleen beklaagt er zich in *De Zetduivel* gekscherend over dat "zijn verbanning naar Siberië, in gezelschap van die pijp die altijd 'Haest' heeft om te dampen en Neus [bijnaam van Sleen] met haren rook te bedwelmen, hem zwaar op de maag ligt".

Karikatuur in De Zetduivel (1945).

Antoon Breyne (17)

Antoon Breyne.

Antoon Breyne (1910-1986) wordt op 1 november 1945 lid van de politieke redactie van *De Nieuwe Standaard*. Hij publiceert artikels onder het pseudoniem Vanhaverbeke en wordt door zijn collega's 'de wijze' of 'het paterke' genoemd.

Antoon Breyne door Sleen in 1947 (De Zetduivel) en in 1959

Karel Mommens (26)

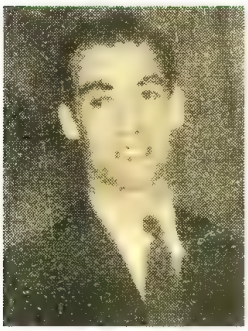

Karel Mommens (foto 1945).

Karel Mommens is redacteur bij *Het Nieuwsblad* en behoort samen met Marc Sleen en Marc De Backer tot de luimige redactieleden die het nieuwjaarsfeestje dat 1945 inluidt alle eer hebben aangedaan. Volgens *De Zetduivel* van februari 1945 stelen zij de show als 'de drie musketiers of... Marc, Karel en Marc'.

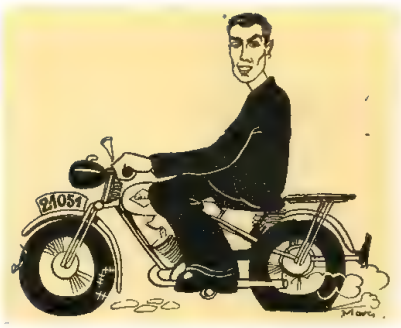

Karikatuur in De Zetduivel (1945).

Bert Fierens (12)

Bert Fierens: foto uit 1958 en karikatuur uit 1945.

Bert Fierens (1916-1969) is redacteur bij *Het Nieuwsblad*

Heli Roosens (28)

Heli Roosens (foto 1946)

Heli Roosens (1918-2005) is journalist bij *De Nieuwe Standaard*. Hij trouwt in 1946 met Clara Hollants (de zus van Betsie en Hedwige) die ook werkzaam is bij De Gids.

Karikatuur uit 1947.

Hubert van Herreweghen (27)

Hubert van Herreweghen (1920-2016) stapt in 1944 in de journalistiek maar zijn grote liefde blijft de dichtkunst. Marc Sleen herinnert zich dat van Herreweghen ook boven de redactie bleef slapen in wat zij de opiumkit noemen. De dichter liep daar dan 's nachts altijd gekleed in een lange tabbaard rond.

Portret door Marc Sleen.

Luc Vandeweghe (9)

Luc Vandeweghe (foto 1960).

Luc Vandeweghe (1914-1985) krijgt na de bevrijding moeilijkheden met het gerecht en mag niet publiceren. Hij wordt in oktober 1945 redacteur buitenland bij *De Nieuwe Standaard* en schrijft dan maar onder een pseudoniem, eerst 'En Toch', al snel gewijzigd in 'E. Troch'. In april 1947 wordt hij chef buitenland.

Jef Delaforterie (23)

Jef Delaforterie.

Jef Delaforterie (1910-1959) wordt in 1945 redacteur bij *De Nieuwe Standaard*; later wordt hij redactiesecretaris. Hij werkt mee aan *De Spectator* en is in 1947 betrokken bij de oprichting van *De Nieuwe Gids*.

Willy Cuypers (24)

Karikatuur in De Zetduivel (1945).

Willy Cuypers († 1947) is onderdirecteur van De Gids sinds haar oprichting. Hij overlijdt op jonge leeftijd en in een in memoriam in *De Nieuwe Zetduivel* van december 1947 wordt hij 'een chef die ook een vriend was' genoemd.

Marc De Backer (20)

Marc De Backer (1920-2009) schrijft vanaf het eerste nummer van *De Nieuwe Standaard* op 10 november 1944 voor de sportrubriek. Oorspronkelijk doet hij dat onder zijn initialen maar wanneer hij eind november hoofd van de sportredactie wordt, schakelt hij over op het pseudoniem Marc Roose.

Portret door Marc Sleen.

Jules Verstraelen (16)

Jules Verstraelen (1920-?) is redacteur binnenland bij De Gids en journalist bij de persdienst van het ACV.

Jules Verstraelen: foto (1964) en karikatuur (1947).

De onbekende pijpenroker (22)

De Zetduivel van oktober 1945 meldt dat er een nieuwe pijp in huis is: "ge moet het maar vragen aan Marc Neels, die beweert dat ge in Siberië niet meer kunt ademen sedert de pijpekoppen het op zijn veiligheid hebben gemunt". Helaas vervolgt men: "Hoe die nieuwe heet, heeft geen belang".

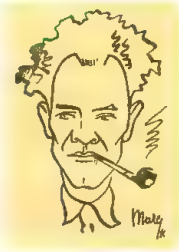

De nieuwe pijp in De Zetduivel (1945).

Werner Godderis (10)

Werner Godderis is politiek redacteur voor *De Nieuwe Standaard* en schrijft onder het pseudoniem 't Serstijn voornamelijk over de krijgsverrichtingen.

Karikatuur in De Zetduivel (1945).

Joris Van Hulle (18)

Over Joris Van Hulle is geen informatie gevonden. In *De Zetduivel* staat bij zijn karikatuur vermeld dat hij over 'landbouwdingskes' schrijft.

▲ *Karikatuur in* De Zetduivel *(1946).*

Arthur Kamiel (A.K.) Rottiers (13)

A.K. Rottiers is als redacteur van *Het Nieuwsblad* medewerker van het eerste uur van hoofdredacteur Paul de Ryck.

▲ *Karikatuur in* De Zetduivel *(1946).*

Camille Van Deyck (25)

Camille Van Deyck is de eerste directeur van De Gids. In *De Zetduivel* wordt hij omschreven als de vader van *De Standaard* en *Het Nieuwsblad.*

▲ *Karikatuur in* De Zetduivel *(1945).*

Redacteur Jozef (Jef) Heydens wordt door Louis De Lentdecker in zijn artikel in De Standaard van 20-21-22 juli 1979 genoemd als één van de redactieleden in de dubbele rij op de muurschildering. Maar wie is het? Resterende kandidaten zijn nummers 14, 19 en 21...

Wie ontbreekt op de muurschildering?

Een eerste opvallende afwezige op de muurschildering is Betsie Hollants (1905-1996). Zij was voor de tweede wereldoorlog secretaresse van minister en uitgever Gustaaf Sap en bekleedde vervolgens redactiefuncties bij diverse bladen, waaronder *De Morgenpost*, de Antwerpse editie van *De Standaard*. Tijdens de oorlog was zij actief bij het verzet en hielp ze talloze Joden onder te duiken. In 1944 werd ze hoofdredactrice van *De Nieuwe Standaard*, en zo de eerste vrouw die als hoofdredacteur een Vlaamse krantenredactie leidde. Marc Sleen herinnert zich in 1990 in het tijdschrift *Brabant* de muurschildering als "een zeer groot sukses voor mij, ook al ging niet alleman akkoord. 't Is me gebeurd dat ik van Maurice Roelants die toen hoofdredakteur was, heel erg op mijn donder kreeg. Ik had Betsy Hollants, die hoofdredaktrice van *Penelope* was, in haar nachtgewaad op de muur getekend. Met een lier in de hand, zwevend met vleugeltjes, als Penelope... Maurice Roelants liet me roepen. Dat kan toch niet! Dat zoudt ge moeten wegdoen! Ik heb natuurlijk geweigerd." Hedwige Hollants, zus van Betsie en ook werkzaam op de redactie, herinnert het zich helemaal anders: "Betsie werd op die muur afgebeeld, verkleed als Sint-Niklaas. Betsie was not amused, en dit deel werd snel terug verwijderd." Verwart Sleen Betsie met de muze op de schouder van Hubert Van Herreweghen? Of wil hij zich de reprimande liever niet herinneren?

▲ *Betsie Hollants in 1945 op studiereis in de Verenigde Staten.*

Ook het ontbreken van Paul de Ryck (1913-1956) is opmerkelijk. Hij wordt in 1935 waarnemend adjunct-diensthoofd bij de nationale Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid en van 1942 tot 1944 is hij afdelingshoofd van het Beheer bij het Arbeidsambt te Gent. Het is daar dat Marcel Neels hem leert kennen. In oktober 1944 krijgt de jonge Marcel Neels op voorspraak van de Ryck een uitnodiging van Betsie Hollants voor een sollicitatiegesprek. Het vervolg is bekend.

Tenslotte schittert ook Gaston Durnez (1928-2019) door zijn afwezigheid. In mei 1945 begint Durnez als 16-jarige bij *De Nieuwe Standaard*, eerst als hulpje in de documentatiedienst, niet veel later promoveert hij tot redacteur. Hij wordt goed bevriend met Sleen maar in 1953 scheidden hun wegen wanneer Durnez naar *De Standaard* gaat. Wanneer Sleen in 1965 een contract tekent met De Standaard worden de twee vrienden en oud-collega's herenigd.

Datering van de muurschildering

De Lentdecker noch Durnez dateren de muurschildering maar uit de afgebeelde redactieleden kan een en ander afgeleid worden. In *De Zetduivel* wordt helemaal niet gesproken over de muurschildering; in het nummer van mei 1945 wordt de eetzaal beschreven zonder muurschildering. Gaston Van Impe start op 1 augustus 1945 bij De Gids. Vermits hij mee afgebeeld werd in de dubbele rij, moet die van na 1 augustus 1945 dateren. De afbeelding van Joris Van den Eede met *Ons Volkske* in de hand plaatst de muurtekening van de enkele rij in 1946 omdat Van den Eede dan pas bij het weekblad start. Het enige nummer van 1946 en meteen ook het voorlaatste nummer van *De Zetduivel* dateert uit maart van dat jaar. Het laatste nummer verschijnt in december 1947 onder de titel *De Nieuwe Zetduivel* maar dan is De Gids al verhuisd van de Jacqmainlaan naar de Zandstraat. Die verhuis geschiedt in april 1947. De afwerking van de muurschildering kan daarom gedateerd worden tussen augustus 1945 (voor de dubbele rij) of maart 1946 (voor de enkele rij) en april 1947.

Vandersteen over de muurschildering

In tegenstelling tot Sleen maakt Willy Vandersteen in de naoorlogse jaren geen deel uit van de redactie van *De Gids* maar levert hij er vanaf 30 maart 1945 alleen zijn Rikki (later Suske) en Wiske stripverhaal af. Ter gelegenheid van de persvoorstelling van het Sleen-huldeboek vertelt Vandersteen in *De Morgen* van 6 juni 1985: "Ik heb Sleen leren kennen kort na de oorlog op de krant die toen nog De Gids heette. Sleen maakte er de karikaturen. Hij is toen met *De Gids* meegegaan, ik ben bij *De Standaard* gebleven." En over de tekenstijl van Sleen: "Ik ben ooit beginnen te tekenen zonder het te kunnen, ik heb al doende moeten leren. In het begin greep ik dan ook naar artiesten die ik kende van voor de oorlog. Sleen kan beter tekenen, hij heeft een vlottere lijn, een zwieriger manier van kompositie maken. Hij was in het begin een karikaturist, ik heb karikaturen van hem gezien, hij schilderde levensgroot heel de redactie op de muur."

Fresco's van onschatbare waarde

Wanneer Sleen in 1965 overstapt van Het Volk naar De Standaard tekent hij voor het personeelsblad van de NV De Standaard en NV Periodica 'De avonturen van Marc Sleen door Nero'. In een strip van 2 pagina's verhaalt de tekenaar met de nodige zelfspot ook over zijn tijd in de Jacqmainlaan. Hij heeft het over muren vol fresco's, naar zijn mening van onschatbare waarde. De strip wordt in ingekleurde versie in 1987 in de albumversie van 'De bende van Lamu' afgedrukt.

SEPTEMBER 1944 WERD HY AANGEWORVEN OP DE STANDAARD. EN ONMIDDELLYK BELAST MET DE MEEST BELANGWEKKENDE OPDRACHTEN...
HY SCHILDERDE ER DE MUREN VOL FRESKO'S. NAAR ZYN IDEE VAN ONSCHATBARE WAARDE.....
DIE ECHTER EEN PAAR JAAR LATER PROMPT WERDEN WEGGEKAPT.

MAURICE TILLIEUX

Van de Zee over het Papier naar de Glorie

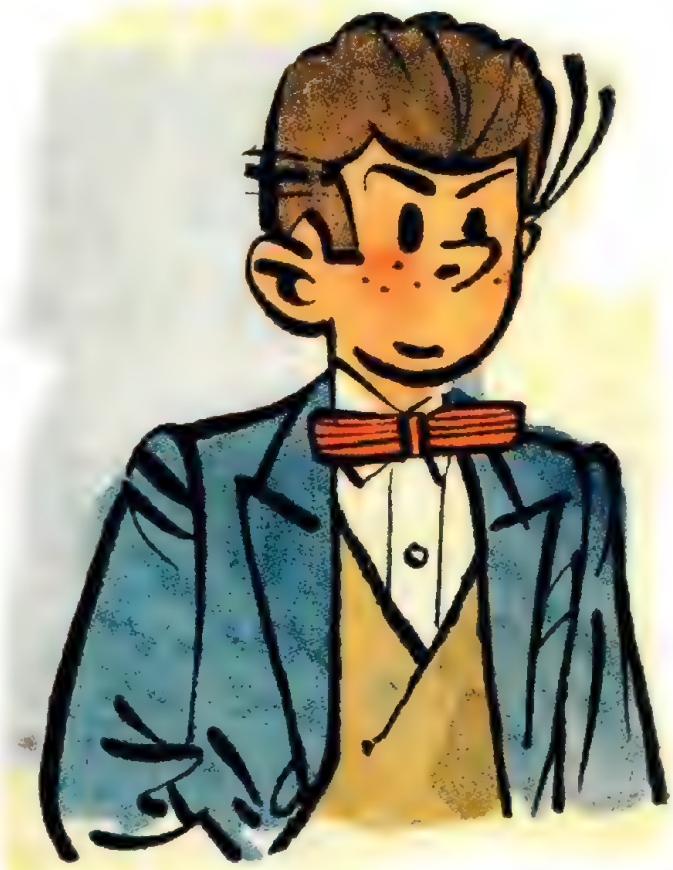

Als rechtschapen stripliefhebbers kennen we Maurice Tillieux als geestelijke vader van Guus Slim en Vlinder. Maurice Tillieux, meester van de sfeerschepping in beeldverhalen, verteller in beeld en taal. Het beeld is niet altijd lief en fraai, maar doorregen van het nodige bloed en met een regen aan kogels op scherp. De taal schurkt aan tegen de straattaal van het Franstalig België uit de jaren '50, en spreekt zeker de adolescente jeugd van toen aan. Het is tevens de reden waarom de verhalen veel minder weerklank vonden in het Nederlandstalige België van toen, omdat Tillieuxs woordspelingen eenvoudigweg onvertaalbaar zijn. Marc Hendrickx, auteur en theatermaker, heeft er zijn hart aan verpand. Sterker nog, hij nam de pen ter hand en schreef een boek over 's mans leven en werk en knutselde in één moeite een theaterstuk in elkaar. Il faut le faire...

Door Peter Van Hooydonck

Bij de aanhef van het boek *Tillieux: Van de Zee over het Papier naar de Glorie* schrijft Marc Hendrickx: "*Wat je raakt tijdens je adolescentie bepaalt wie je zal worden.*" Dat gaan we zeker niet ontkennen, wij die een abnormale hunkering hebben naar het verleden, zowel het eigen verleden als dat van de medemens. Marc kwam het werk van Tillieux tegen tijdens zijn jeugd, en dan staan we open voor alle invloeden. Die van Tillieux greep hem naar de keel.

In het boek volgt Marc de traditionele lijn van de chronologie van het leven van de tekenaar/schrijver. We krijgen een schets van Tillieuxs jongste jaren, zijn eigen invloeden en verzuchtingen. De man had wat met de zee, en wilde graag een loopbaan op het zilte nat. Deze avontuurlijke insteek vond hij niet in de straten van zijn geboorteplaats Hoei, maar kreeg voeding vanuit zijn leeservaringen. Hij ontdekte de fantastische literatuur van onder meer Jean Ray (pseudoniem van Raymond de Kremer, 1887-1964) en beide elementen fuseerde hij tot zijn eerste roman *Le Navire qui tue ses Capitaines* (1943). In het echte leven werd de maritieme lokroep niet beantwoord en zou hij voortaan gedoemd zijn avonturen te beleven in zijn hoofd. Wat een geluk dat hij deze wilde delen met het publiek.

We krijgen dan een overzicht van zijn eerste pogingen om zijn verteldrang en tekentalent

▾ *Sfeervolle aankondiging voor een nieuw verhaal in Héroic-albums*

DES CHATS...
UNE SILHOUETTE ETRANGE ...
une maison en ruines
SUR LES BORDS DE LA SEINE D'OÙ PARTENT DES CRIS SINISTRES
ET
FELIX-ALLUME-GAZ CABAREZ
DANS NOTRE HISTOIRE COMPLÈTE DE LA SEMAINE PROCHAINE---
LA MOMIE MÈNE LA DANSE

een uitweg te laten vinden in publicaties. Zoals vaak in eerste instantie in onbekende en obscure blaadjes, maar daarna in meer gerenommeerde stripbladen. Hij leerde de stiel bij Guy Depière, de drijvende kracht achter het stripblad *Bimbo* dat vanaf oktober 1944 terug begon te verschijnen. (zie ook de bijdrage over *Bimbo* in dit nummer).

▴ *Drie voorplaten van Héroic-nummers: actie en suspens zijn present, de zee is nooit ver weg*

▾ *Tillieux is meester in het creëren van de gezellige sfeer in een stadje*

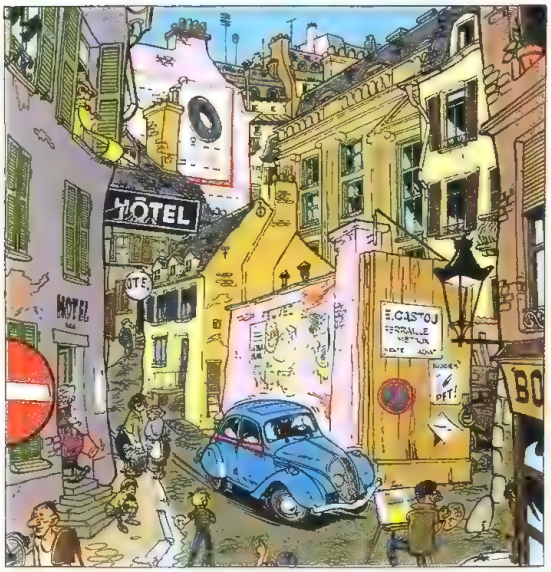

Tillieux was er meid voor alle werk. Wanneer Depière in 1945 zijn kans ziet om een tweede blad uit de vruchtbare naoorlogse grond te stampen, staat Tillieux helemaal vooraan. Hij tekent zowat het hele blad *Jeep* in zijn eentje vol.

Een van Depières medewerkers was de nog jonge Fernand Cheneval (1918-1991), die een eigen visie had op hoe beeldverhalen moesten gemaakt worden. In 1945 verlaat hij zijn broodheer en gaat een eigen stripblad uitgeven: *Héroic-albums*, waarin actievolle maar vooral volledige verhalen verschenen. Dit was ook de formule van de Amerikaanse comics. Tillieux aarzelt nog... maar zal uiteindelijk in 1947 het team van Cheneval vervoegen. Eerst creëert hij enkele verhalen van zee-marconist Bob Bang, maar in 1949 start hij met zijn meest geslaagde en innovatieve creatie: de detectivestrip *Félix*. Getuigen de eerste verhaaltjes nog van een zoekende artiest, spoedig zal Tillieux het genre onder de knie krijgen en pareltjes van sfeerschepping afleveren. De rode lijn is traditioneel: een detective krijgt een opdracht toegewezen. Maar wat Tillieux met dat gegeven doet, is uiterst innovatief in stripland België. De decors en de setting worden grimmiger, griezelige elementen doen hun intrede, schedels, geraamten en rottende lijken komen expliciet in beeld. Dit is ongezien in die periode. In de VSA was dit gewone kost, totdat mid jaren '50 de comics code expliciet geweld verbood. Waar expliciet geweld absoluut ook niet meer door de beugel kon, was Frankrijk. De *Héroic-albums* van *Félix* mochten dus over de grens niet verkocht worden, een dikke streep door de rekening van Cheneval. Dit alles leidde ertoe dat Tillieux op het toppunt van zijn kunnen zijn succesformule in 1956 moest stopzetten.

Intussen had de tekenaar een serieuze reputatie opgebouwd. Hij kwam in het vizier van de makers van het blad *Spirou/Robbedoes*, die hem wel een kans wilden geven, maar op voorwaarde dat hij de scherpe kantjes van zijn strips veilde. Voor *Spirou/Robbedoes* creëerde hij de hoofdfiguur Gil Jourdan, die in *Robbedoes* Guus Slim heette. De expliciete griezel en horror werden geweerd waardoor Guus Slim perfect in het plaatje paste van het brave blad van uitgeverij Dupuis. Tillieux bleef evenwel de meester van de sfeervolle omgevingen, regenachtige havens, dreigende schaduwen en goed doordachte scenario's. Dank zij Slim en co hees Tillieux zich in het kransje succesvolle striptekenaars van *Spirou/Robbedoes*.

Maar Tillieux is meer dan *Félix* en *Guus Slim*. Marc Hendrickx loodst ons door een doolhof van efemere blaadjes en publicaties waarvoor de tekenaar bijdragen leverde. Soms herwerkingen van bestaande scenario's zoals voor *L'Explorateur*, soms ontwerpen van affiches of gagreeksen als *Jef Gemak*. Zijn bekendste gagreeks was wel ▸

▾ *Het gebruik van schaduwen is één van Tillieuxs kenmerken*

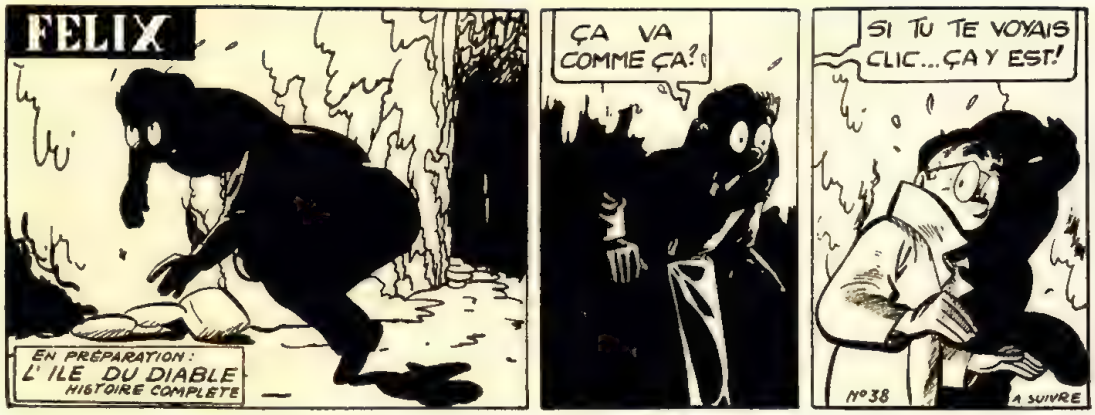

Caesar en Josientje dat na een voorpublicatie in *Le Moustique* en *Spirou/Robbedoes*, ook de weg vond naar albumversies.

In de loop van de jaren '70 maakt Tillieux een carrièreswitch. In plaats van meer strips te creëren, gaat hij zich toeleggen op het aanleveren van scenario's voor andere tekenaars. Zo voorziet hij vooral Arthur Piroton (*Jess Long*), François Walthéry (*Natasja*) en Will (*Baard en Kale*) van de nodige uitgewerkte draaiboeken. Tillieux werd sterk geapprecieerd in dit vakgebied, hij wist als geen ander hoe een strip in elkaar zat, en hoe je goede dialogen schrijft.

Marc Hendrickx beschrijft hoe Tillieux in de tweede helft van de jaren '70 meesurft op de golf van ontluikende belangstelling voor de strip als verhalend medium. Hij wordt her en der gevierd in de eerste fanzines, maar is ook een graag geziene gast op tal van stripevenementen.

Wanneer Maurice Tillieux op 2 februari 1978 in een verkeersongeval om het leven komt, is een 16-jarige Marc Hendrickx verbolgen dat *Spirou/Robbedoes* daar geen aandacht aan besteedt. Daar past hij dan zélf een mouw aan met deze rijkelijk geïllustreerde monografie.

▴ *Ook auto's, liefst in een regenachtige setting, zet hij neer als geen ander*

BIMBO & JEEP
de Vlaamse versies

In *StripKiosk* 4 vertelden we hoe de fusie van de bladen *Geïllustreerde Avonturen* van Guy Depière en *De Bliksem* van F. Van Overstraeten in zijn werk ging. In het nummer 30 (1941) van *Geïllustreerde Avonturen* vond dit samengaan plaats en werd het "nieuwe" blad omgedoopt tot *Bimbo*. Al deze publicaties waren van bij de start uitgegeven in de twee talen. *Bimbo* verdween in 1942 na 83 nummers. In het Frans werden nog twee bijkomende nummers 84 en 85 gedrukt, maar kenden geen reguliere verspreiding. Daarna verdween *Bimbo* in de kruitdamp van de oorlog, maar zal uit zijn as herrijzen.

Door Peter Van Hooydonck

Met dank aan Philippe Mouvet en Marc De Lint

▾ *Het bevrijdingsnummer van* Bimbo *(oktober 1944). Het formaat was ongewoon.*

Bimbo herrijst uit zijn as

In oktober 1944, in de hectische periode na de bevrijding, verscheen *Bimbo* opnieuw. Het eerste nummer was een bevrijdingsnummer en zag het licht op 11 oktober 1944, voorlopig alleen in het Frans, op een iets groter en ongewoon formaat (27 op 33 cm) én op slechts 4 pagina's. *Bimbo* zal zich ontpoppen tot een volwaardig stripblad in de Franstalige stripwereld en wordt een thuishaven voor tekenaars als Tillieux, Funcken, Cheneval en Dineur. Vanaf nummer 3 kiest Depière voor een definitief formaat (18 x 27 cm).

In het Frans liep *Bimbo* door tot nummer 231 (23 februari 1949). Deze einddatum is vergelijkbaar met die van *Wrill*. De reden is mogelijk te zoeken in het dreigende afgesneden worden van de Franse markt, door de protectionistische Wet op de bescherming van de jeugd, die er zat aan te komen? ▸

▴ *Het kerstnummer 1944 van* Bimbo, *nog steeds alleen in het Frans*

Jeep-Blondine

Guy Depière verraste vriend en vijand door 9 maanden na de heropstart van *Bimbo* een nieuw stripblad te lanceren: *Jeep*. Het eerste nummer van *Jeep* dateert van 16 juni 1945 en verscheen voorlopig alleen in het Frans. De naam *Jeep* was goed gekozen: in die naoorlogse periode sprongen vele uitgevers en tekenaars op de kar van de bevrijding waarbij Amerikaanse attributen steevast goed scoorden. De Jeep werd gebruikt in tal van beeldverhalen. Ook de allergrootsten zoals Franquin en Vandersteen bedienden zich van het militaire voertuig, dat meer en meer in populariteit won. Depière rekende voor *Jeep* op de werkkracht van Maurice Tillieux, die bijna het hele blad voltekende.

▲ *Het eerste nummer van Jeep (juni 1945)*

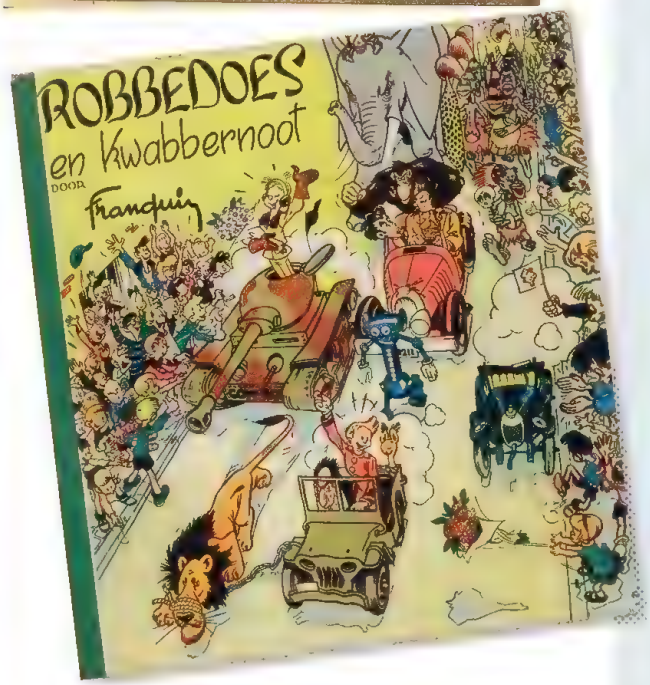

▲ *Het gebruik van de Jeep in de naoorlogse strips*

In april 1946 doet Depière er nog een schepje bovenop. Hij wil met zijn blad meer impact hebben op de groep meisjes en vindt een formule om twee bladen in één concept te combineren. Naargelang hoe je het blad vouwt, komt ofwel de titelpagina van *Jeep* bovenaan te liggen, ofwel die van *Blondine*, de naam van het nieuwe "blad". In *Blondine* verscheen ook de strip *Geneviève* van Fred Funcken die voor de gelegenheid het pseudoniem Dick John's uit de kast haalde. Dick John's kennen we ook als tekenaar van de Tommy Tuller-albums. ▸

Jeep-Blondine ging nog een jaartje door en na 88 nummers viel ook daar het doek over deze merkwaardige creatie van Studio Guy.

JEEP
JOYEUX NOEL !
DANS CE NUMERO : UNE PAGE ENTIERE CONSACREE A « LA BANDE INFERNALE ».
DANS LE PROCHAIN NUMERO : UNE ADAPTATION SPECIALEMENT ECRITE POUR NOS LECTEURS ET LECTRICES DE « BLANCHE NEIGE », PAR CHRISTIAN DE LA ROCHELLE ET « LA CASE DE L'ONCLE TOM », D'APRES LA BEDOLLIERE.
TOUS DROITS RESERVES
PARAIT LE SAMEDI

Het kerstnummer van Jeep (1945) ▸

▴ *Eén en hetzelfde nummer,* Jeep of Blondine ▴

De Vlaamse versies

Guy Depière wil echter ook een voet op Vlaamse bodem zetten, net zoals in de bezettingsperiode en besluit in juli 1945 zowel *Bimbo* als *Jeep* te laten vertalen. Het eerste Vlaamse nummer van *Bimbo* loopt parallel met het nummer 41 van de Franstalige versie. Het Vlaamse nummer vermeldt "Zesde jaargang nummer 1" en waarschuwt de lezer dat de oplage zeer beperkt is en raadt aan het tijdig te bestellen. Dat laatste zal wellicht waar zijn, want *Bimbo*-en *Jeep*-nummers worden zelden aangeboden. De lopende verhalen werden ingeleid met een kort tekstje, zodat de Vlaamse lezer onmiddellijk kon volgen. Deze Vlaamse editie stopte reeds na 35 nummers (sommigen beweren dat er 40 nummers zijn, maar die werden nog niet waargenomen?

▲ *Het eerste naoorlogse Nederlandstalige nummer van* Bimbo *(juli 1945)*

Ook *Jeep* volgde dit ritme. Gelijktijdig met het 5de Franstalige nummer verscheen de eerste Nederlandstalige editie. De reeds lopende verhalen werden gewoon verdergezet zonder

al te veel inleiding. Voor *Jeep* gebruikte Tillieux diverse pseudoniemen, de meeste met een Amerikaanse tintje. Voor de strip *De Helsche Bende* gebruikte hij John Cliff, voor *Bobie en Bob* ondertekende hij met Ronald Scott, voor *Patrick and Dolly* vonden we de naam James Jhames en bij *Daisy Black* Jill Morisson.

Ondanks het aanwezige tekentalent, oogden deze bladen schriel en mager: het papier was flinterdun en in vele nummers werden de lezers verwittigd om snel de nummers bij de kiosk op te halen, want de oplage was niet al te groot. ▸

▲ *Het laatste nummer van Jeep (nummer 40 van 1946).*

▾ *Op de omslag van het laatste nummer 40 werd deze tekst gedrukt*

Bijgevolg de technische omstandigheden onafhankelijk van onzen wil, hebben we de groote spijt de Vlaamsche uitgave « Bimbo » en « Jeep » tijdelijk te moeten ophouden. (Vervolgt)
We vragen aan onze trouwe lezers, vanaf het toekomend weekblad, de Fransche uitgave te nemen, waar ze hun geliefkoosde helden zullen terugvinden. — We hopen, in een nabije toekomst, het verschijnen van de Vlaamsche uitgave te mogen hernemen.
ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN
VERSCHIJNT 'S ZATERDAGS

In april 1946 was het experiment ten einde en verscheen het 40ste en laatste nummer van de Nederlandstalige *Jeep* en mogelijk ook van de Vlaamse *Bimbo*. Op de voorplaat van dit nummer werd een verklarende tekst gedrukt:

Bimbo en *Jeep* konden om technische redenen niet verder verschijnen en de lezertjes werden aangemoedigd de Franstalige edities aan te schaffen om de verdere avonturen te kunnen blijven volgen. Mogelijk had dit te maken met de beslissing van Guy Depière om de Franstalige versie van *Jeep* uit te breiden met het extra bijblad *Blondine*. Mogelijk was de extra vertaling van deze nieuwe strips een te hoge extra kost? In ieder geval blijkt uit de tekst dat *Bimbo* en *Jeep* samen het toneel verlieten.

Albums

De Vlaamse edities werden deels in albums gebundeld. Van *Bimbo* bestaat een bundeling met de eerste 12 nummers. Verder troffen we nog bundelingen aan die werden uitgevoerd door de uitgeverij, wanneer een abonnee zijn nummers aanbood. Deze bundelingen werden gratis aangeboden, als we de advertenties in het blad mogen geloven. Ze worden gekenmerkt door een opgekleefde voorplaat van een willekeurig nummer.

Voor *Jeep* werd dezelfde formule toegepast. Een eerste album bevat de eerste 12 nummers. Andere albums bevatten diverse nummers, volgens wat de geïnteresseerden binnenbrachten. ▸

N° 5. - 3e I. - PREMIERE ANNEE. — FORMAT, NOMBRE DE PAGES (8) ET PRIX PROVISOIRES : 3 Frs
JEEP
LA BANDE INFERNALE
par Guy de Felus et John Cliff
TOUS DROITS RESERVES
PARAIT LE SAMEDI

▴ *Het Franstalige nummer 5.*

1ste REEKS - EERSTE JAARGANG. — VOORL. FORMAAT AANT. BLADZ. (8) EN PRIJS : 3 FR.
JEEP
DE HELSCHE BENDE
door Piet Claeys en John Cliff
LE RECHTEN VOORBEHOUDEN.
VERSCHIJNT 'S ZATERDAGS.

▴ *Het Nederlandstalige nummer 1*

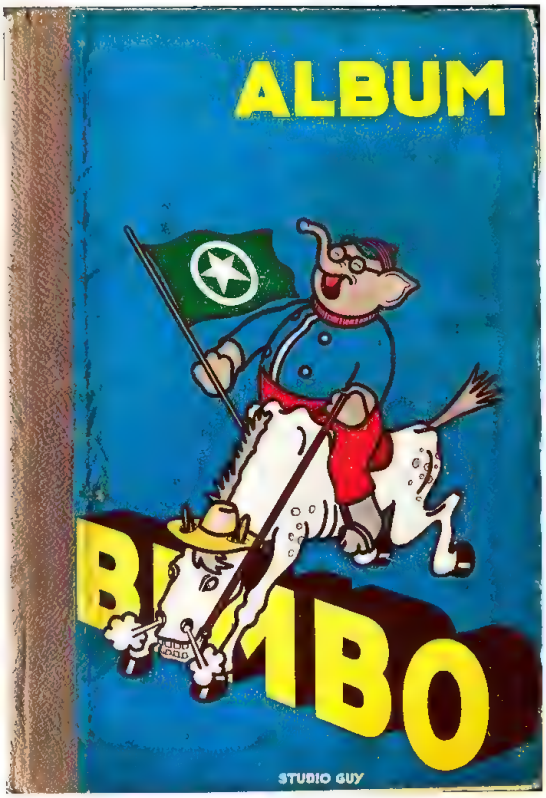

▲ *Het eerste album van* Bimbo *(Vlaamse editie). De Franstalige editie ziet er identiek uit.*

Een volledige beschrijving van de inhoud van de bladen *Bimbo* en *Jeep* kan u lezen in een reeks van 3 artikels, van de hand van Jean Smits, verschenen in *Brabant Strip* 14, 15 en 17 (1994). Deze artikels zijn een bewerking van het artikel van Dany Evrard en Michel Roland in *Le Collectionneur de Bande Dessinée.*

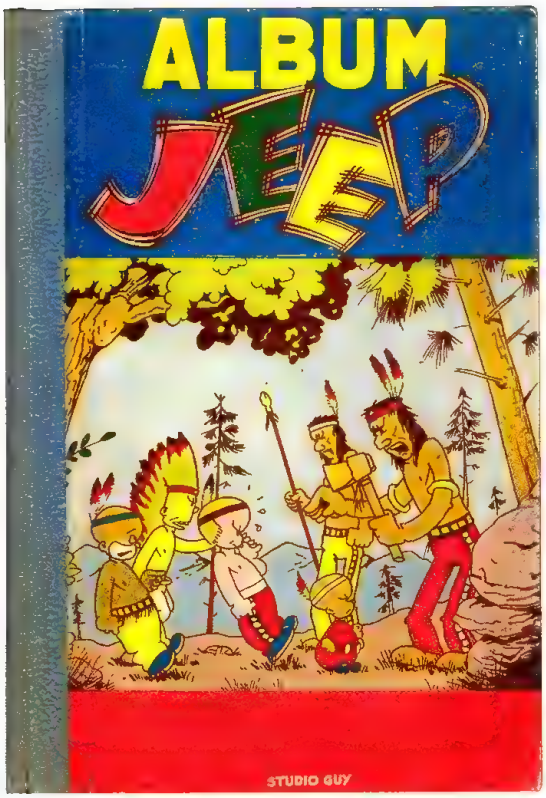

▲ *Het eerste album van* Jeep *(Vlaamse editie).*

▲ *Het tweede album van* Jeep, *Franstalige editie.*

De strandemmertjes van Maurice Tillieux voor

BIMBO & JEEP

Net zoals uitgeverij Dupuis in 1945 en 1946 naast zijn jeugdbladen *Spirou* en *Robbedoes* allerlei stripgerelateerde gezelschapsspelen en speelgoed uitbrengt, zal Depière eveneens speelgoed en spelboekjes, gelinkt aan zijn stripbladen, voor zijn lezertjes bedenken. In 1943 was er al het *Album Spécial Bimbo* verschenen, enkel in het Frans. Even later kregen we een *Bimbo gezelschapsspel* voorgeschoteld. Er volgden nog puzzels en kleurboeken in de reeks *Le Petit Artiste Peintre*. In 1946 komt er zo een hele reeks merkwaardige maar vooral gezellige metalen strandemmertjes op de markt. Deze emmertjes zijn rijkelijk en kleurrijk gedecoreerd met figuren uit de grafisch leukste reeksen uit *Bimbo* en vooral *Jeep*. Die van Maurice Tillieux dus!
Tot dusver hebben we, dankzij de hulp van enkele verwoede verzamelaars, een zevental verschillende emmertjes gevonden (kleurvarianten buiten beschouwing gelaten). Deze emmertjes passen in drie reeksen van verschillende grootte.

Door Philippe Mouvet

1.

Een eerste reeks van klein formaat (h. 9,7 cm , diameter bovenaan 11 cm).
Deze emmertjes zijn gemaakt uit één gebogen metalen plaat zodat de illustratie rondom de emmer doorloopt. Tot nu toe werden er 3 gerepertorieerd:

- **Bimbo, Romarin en Miksy** rijden achter elkaar, op een rode achtergrond met rode binnenkant emmer;
- **Zourzou** (in sportwagen) en **Patrick** (in jeep) rijden voorbij een MP, op een gele achtergrond met blauwe of rode binnenkant;
- **Patrick** op een geit, nagezeten door eenden en Dolly, op een rode achtergrond en met een rode binnenkant. ▸

2.

Een tweede reeks van medium formaat (h. 12,7 cm, diameter 13 cm).
Deze emmertjes zijn gemaakt uit twee metalen platen (18x13 cm) met dezelfde illustratie, zodat voor-en achterkant dezelfde scene brengen. 2 emmertjes gerepertorieerd:

- **Daisy** en **Black** op een step, op een lichtblauwe of lichtgele achtergrond, beiden met rode binnenkant;
- **Zourzou** en **Zouzour** varen in een ton, op een rode achtergrond en met een rode binnenkant.

3.

Een derde reeks van groot formaat (h. 15,7 cm, diameter 16,5 cm).
Ook deze emmers zijn vervaardigd uit twee identiek gedecoreerde metalen platen (25x16 cm). 2 emmertjes gerepertorieerd:

- **Zouzour** en **Zourzou** zitten achter **Daisy,** op lichtblauwe achtergrond met rode binnenkant of lichtgele achtergrond met blauwe binnenkant;
- **Daisy, Black** en een kameraadje trachten een ezelskar te laten rijden, op lichtblauwe achtergrond met rode binnenkant.

Vooralsnog hebben we geen andere emmertjes in deze reeksen gezien. Misschien werd er nog ander strandmateriaal met stripfiguurtjes door Maurice Tillieux gedecoreerd, maar dat weten we niet. Mochten onze lezers strandemmertjes (of aanverwant materiaal van Tillieux voor *Bimbo* en *Jeep*) in hun verzameling bezitten, laat het ons weten (een fotootje erbij zou geweldig zijn...) !

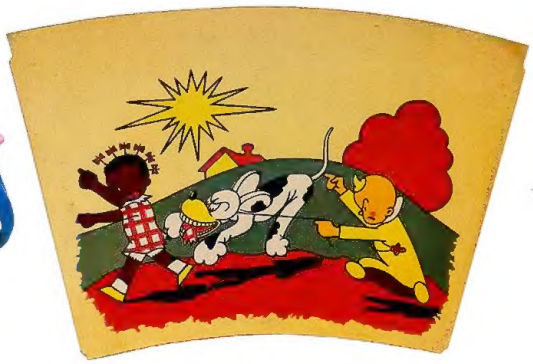

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA

Parijsstraat 16 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

"IEDEREEN KAN TEKENEN! DIT BOEK LEERT JE HOE!"

Striptekenaar Steven de Rie (medewerker Urbanus strips e.a.) geeft al meer dan 25 jaar workshops rond strip- en cartoontekenen. Nu heeft hij dit toegankelijke, rijk geïllustreerde doeboek gemaakt met 1001 Handige tekentips voor jong en oud!

Striptekenen! (Steven de Rie) uitgeverij Lannoo
160p – kleur – SC – €17.99 – ISBN 978 94 014 5206 9

RON VAN RIET

Striptekenaar, illustrator, vrolijke pessimist

Dit prachtige boek verschijnt op 25 februari 2024 op de jaarlijkse stripbeurs in Leuven.
Redingenstraat 90, 3000 Leuven

Softcover
80 pagina's
Prijs zonder ex-libris: 25€
Prijs mét ex-libris: 30€

Bestel snel uw exemplaar bij Stripclub Tafelrond te Leuven:
BE84 9790 7555 8759.

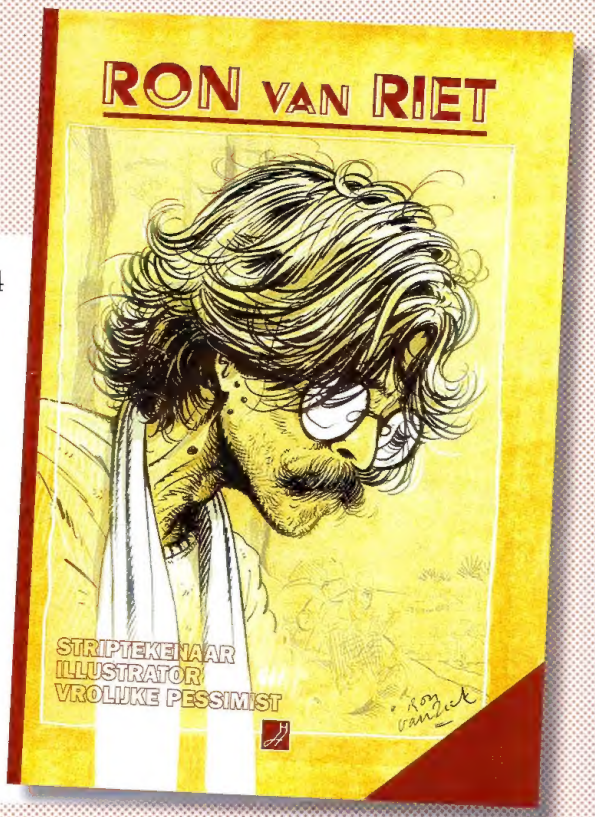

't Vlaams Stripcentrum presenteert
een nieuw album in zijn Erfgoedreeks

't Vlaams Stripcentrum VZW

De Johnny & Annie-verhalen getekend door Renaat Demoen

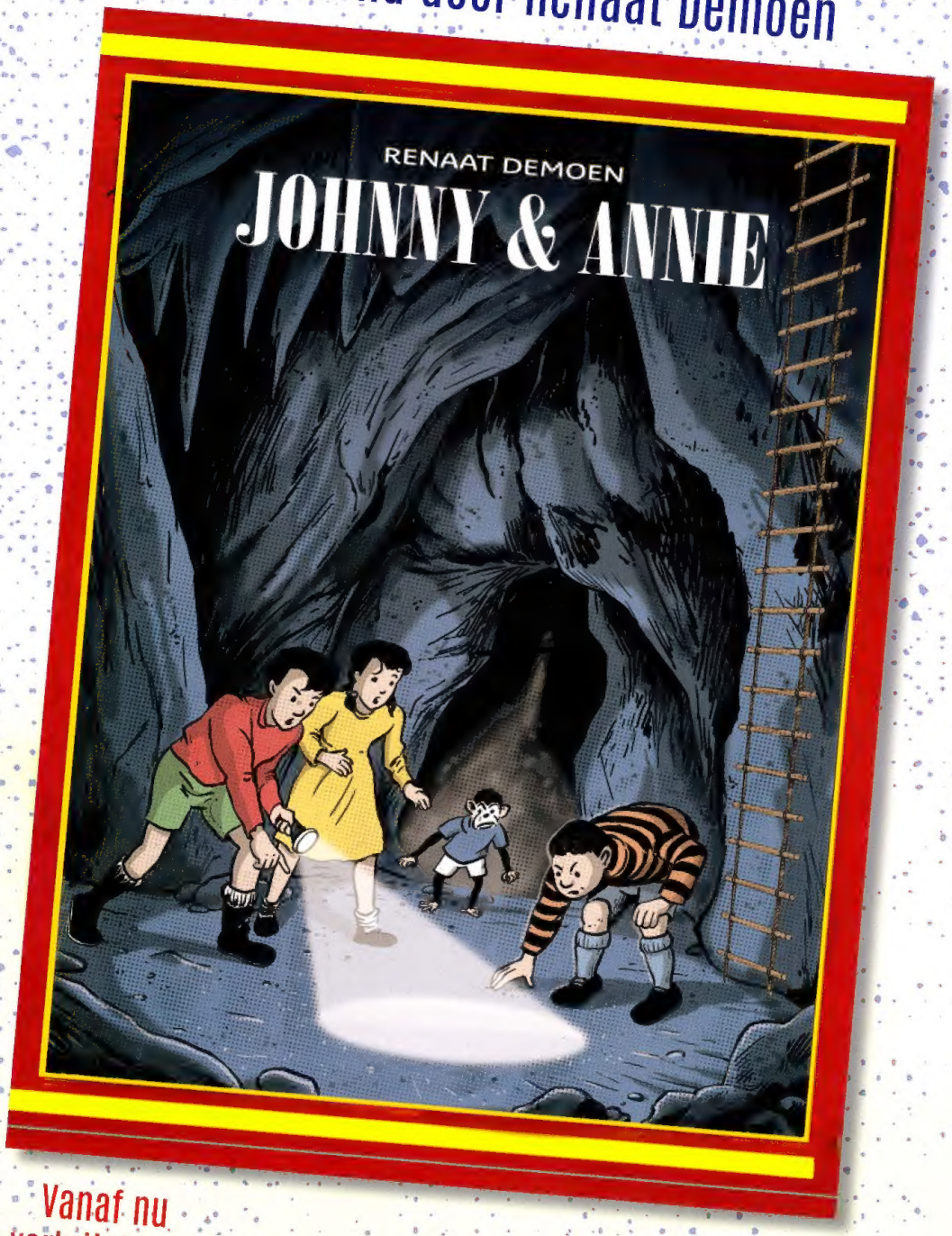

Vanaf nu verkrijgbaar!

Alle informatie op de website:
www.vlaamsstripcentrum.be

NUMMER 140 • JAARGANG 35 • 2022

VERSUS

DE WERELD VAN SUSKE EN WISKE

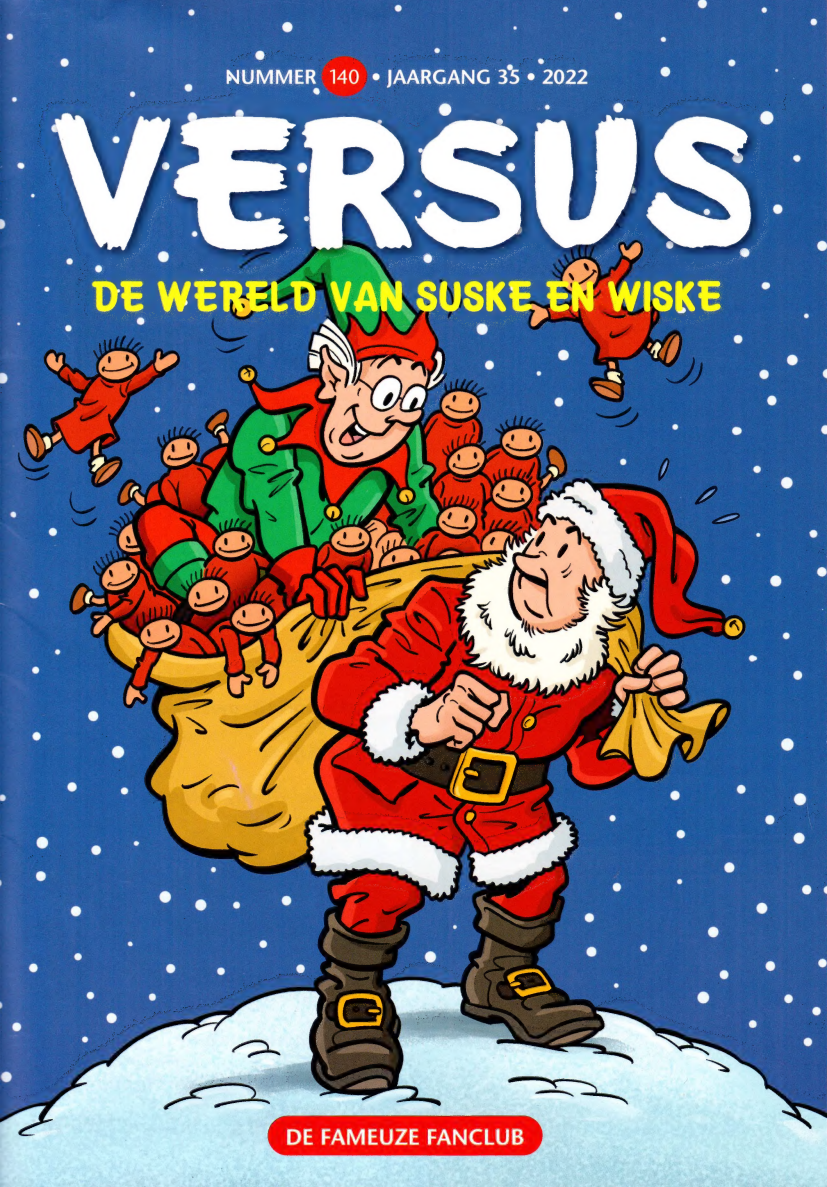

DE FAMEUZE FANCLUB